

MAGYAR PÉNZÜGY

A PÉNZINTÉZETEK, RÉSZVÉNYTÁRSULATOK ÉS A NAGYIPAR KÖZLÖNYE.
POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, PÉNZ-, BIZTOSÍTÁS- ÉS KÖZLEKEDÉSÜGYI SZAKLAP.

Előfizetési ár: Egy évre 24 kor. — félévre 12 kor. —
HITELES SORSOLÁSI ÉRTESÍTŐ MELLÉKLETTEL.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
KORMOS ALFRÉD

Megjelenik minden csütörtökön.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, V., Sas-utca 13.

TARTALOM: Hogyan áll a bankügy? — A folyószámlák jogi szempontból. — Pénzügyi tisztviselők országos értekezlete. — Az Angol bank. — Pénz- és értékpapírpiazz. — A gabonatozsdéről. — Különfélék. — Közgyűlési határidők. — Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok cégjegyzése. — Szerkesztői üzenetek.

Hogyan áll a bankügy?

A politikai élet homlokterébe hosszabb időre a választói reform kérdése került. A pluralitás ellen nemcsak a munkásság és az ellenzéki érzelmű — valljuk meg: csekély számu — polgárság száll sikra, hanem a függetlenségi pártnak ugyanaz az árnyalata is, amely minden alkalommal külön véleményen van és amely többek között a jegybank dolgában is borsot tör a kormány orra alá. Az általános választójog aktualitása háttérbe szorította a bankkérdést, holott ez ügyben a kockának rövidesen el kell dölnie, mert az idő múlása a kritikus terminust mind közelebb hozza. A függetlenségi frondőr-csoportnak *Holló* Lajos mellett *Batthyány* Tivadár gróf, a parlamenti bank-bizottság elnöke a vezére, aki vasárnap Nagyenyeden szóvá tette a bankügyet és ha a függetlenségi párti nyilatkozatok és a párt kifelé tanusított magatartása komolyan vehető, úgy az önálló magyar bank létesítése biztosnak volna tekinthető.

Hogy a kormány az Osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbítását óhajtja, az köztudomású. A vezető férfiak közül *Wekerle* és *Andrássy* elvileg is a bankközösség hívei, *Apponyi* gróf egészen nyíltan kifejezte aggályait az önálló bank felállításával szemben. *Kossuth* Ferencz elvileg a külön bank mellett foglal állást, de a függetlenségi párt vezérééről már minden politikai csecsemő tudja, hogy az elvek hirdetése és a gyakorlati politika között nagyon is jól tud disztinyálni. Szó sincs róla, hogy *Kossuth* Ferencz a bankkérdés dolgában kenyértörésre engedné jutni a dolgot.

A parlamenti pártok közül a néppárt és alkotmánypárt, valamint a nemzetiségiek és a horvátok is a bankközösség fentartását óhajtják. A képviselőház többsége: a függetlenségi párt egyelőre szörnyen adja az engesztelhetetlen ebben a dologban. A vezérférfiak közül *Justh* Gyula, *Hoitsy* és *Barabás* távol tartják magukat a bankért folytatott akciótól, de azért több ízben kijelentették, hogy az önálló bank felállítására vonatkozó követeléstől el nem állanak. *Holló* és *Batthyány* pedig dühös agitációt folytatnak a közös bank

ellen. A függetlenségi pártnak kétségtelenül tulnyomó része, egyelőre legalább hallani sem akar a bankközösség meghosszabbításáról.

Közbejött azután a *fuzió* terve, amely, mint ezt már jeleztük, *teljesen kész*. A hatvanhetes pártoknak a függetlenségi párttal való egyesülése egy pártkötelékbe azon az alapon fog végbemenni, hogy a függetlenségi párt eliminálja — egyelőre — a közjogi követeléseket. Ezzel szemben azonban *honoráltatni fog a pártnak óhaját az önálló bank felállítására vonatkozólag*. Nehogy azonban azt higgye valaki, hogy a külön magyar bank meglesz és ezzel pénzügyi függetlenségünk biztosított. Dehogy! A koalíciós rezsim bevált módszere szerint egy újabb kibuvó, egy ugynevezett expediens van tervbe véve.

Biztos értesülésünk szerint, melyet minden ellenkező czafolattal szemben fentartunk, *a bankkérdésre nézve a fuzióval kapcsolatban az a megállapodás jött létre a koalíció vezérférfiai és a pártok között, hogy a közös bank szabadalma mai formájában nem újított meg, hanem az Osztrák-magyar bank kettéválasztatik és a két intézet kartelviszonyba lép egymással*. Ezzel szemben a függetlenségi párt lemond közjogi programjának sürgetéséről és a közjogi kérdések kikapcsolásával egyesül az alkotmánypárttal és a néppárt egyik, *Zichy* Aladár gróf vezetése alatt álló töredékével. Az ekként fuzionált nagy párt hangzatos gazdasági és szociális programmal megy bele az új választásokba.

A bankkérdés megoldása tehát a *kartelbank* lesz. Ez azt jelenti, hogy a mai állapot csak névleg változik meg. Tényleg — pénzügyi hatását és funkcióját tekintve az új banknak — megmarad a bank-közösség. A kartelbank ugyanis a két bank jegyeinek teljes paritását jelenti mindkét állam területén. Jelenti a teljesen azonos kamatpolitikát és ugyanazt a kamatlábat. Az önálló bank főelőnye tehát, amely miatt annyira sürgetik a felállítását, t. i. az Ausztriától független hitelpolitika, azontul sem lesz megvalósítva. A nagy kuruczkodás eredménye tehát ismét egy papirosvívmány lesz, egy nevében magyar, de tényleg közös jegybank. A hiszékeny választópolgároknak pedig ismét mint rengeteg eredményt fogják bemutatni ezt a »magyar« bankot és az egész ország viszhangzik majd a hazafiak nagy dicsekvésé-

től, akik, ime kiküzdötték az annyira óhajtott magyar nemzeti bankot.

Ismételjük, a kartelbank, mint a fuzió feltétele, a koalíciós pártok és a kormány között, befejezett dolog. Nem tudjuk, vajon a kormány ebben az irányban Ausztriával és a koronával is rendbe jött-e. De ismerve az osztrák politikának észszerűségét, mely a névleges koncessziókat nem igen szokta ellenezni, valószínű, hogy a kartelbank sem az osztrák kormánytól és az uralkodónál, sem pedig magánál az Osztrák-magyar banknál nem fog lényegesebb ellentmondással találkozni. Az Osztrák-magyar bank szempontjából körülbelül egyre megy, hogy két tételbe megosztva élvezik-e részvényesei az osztalékot. És ezért nyilván így fog okoskodni nekem semmibe sem kerül, nekik pedig örömet okoz, miért ne egyezzem bele?

Minden tárgyalás és küzdelem, amely ezután a bankkérdés körül a külszin és látszat kedvéért folyt, humbug és ámitás, a minő ámitás volt a kiegyezés körül októberben lefolyt „nagy csatározás”, a mikor a megegyezés már júliusban készen volt. Most is nagy harc és háború lesz az osztrák kormányval, melynek eredménye a kartelbank lesz. És ismét halljuk majd az imént hivatalosan is szervezett és hatóságilag fémjelzett „függetlenségi” sajtó dicshimnuszát a győzelmesen megvívott harcokról, melyek minden magyar ember hő óhaját: a magyar nemzeti bankot eredményezték.

A folyószámlák jogi szempontból.

I.

A folyószámláról, forgalmi életünkben igen elterjedt volta dacára, a magyar kereskedelmi törvény csak alig néhány szóval emlékezik meg a 285., 287. és 379. §§-okban, de még e rövid szakaszokban sem önállóan, inkább csak más jogi tényekkel kapcsolatosan tesz említést a kereskedelmi számláknak erről a különleges neméről és így természetesen annál kevésbé találjuk bennük a folyószámla fogalmi meghatározását vagy éppen a belőle származó jogviszonyok részletes szabályozását. Az elméleti jogtudományra hárul tehát a feladat, hogy a való élet által e tárgynál felszínre hozott problémákat megoldani és a folyószámlát jogi szempontból megvilágítani törekedjék.

Az első nehézség mindjárt a folyószámla forgalmának körülírásánál merül fel és éppen ezért azzal még kevés állam tételei törvényeiben találkozunk, bár az újabb kereskedelmi kodekszek mind bővebben kezdenek foglalkozni a folyószámla jogi szabályozásával és így hova-tovább annak fogalmi meghatározása elől nem igen térhetnek ki. Néhány törvény kivételétől eltekintve, jelenleg csak úgy kaphatjuk meg a folyószámlák definícióját, ha jogi hatásait összegezzük és a szokás és bírói gyakorlat figyelembevételével mellett igyekszünk jellegzetes ismérveit megállapítani.

A kereskedelmi életben „folyószámlá”-nak nevezett viszony meghatározásánál mindenekelőtt különbséget kell tennünk azon két eset közt, midőn a folyószámlai összeköttetés csupán formailag áll fenn két személy között, anélkül, hogy a felek egymással szerződtek volna és csak mintegy ösztönszerűleg vagy megszokásból alkalmazzák egymással szemben fennálló kölcsönös számadásaikban a folyószámla általános mechanizmusát, külső alakját és jellegzetes alkatelemeit és azon eset között, midőn a felek akarata határozottan és kétségtelenül arra irányul, hogy egymással

folyószámlai viszonyba lépnek, illetve magukat a jogi értelemben vett folyószámlai jogviszony következményeinek alávetik. Csupán ez utóbbi megállapodás az, mit jogilag helyesen folyószámlai szerződésnek nevezhetünk, még akkor is, ha külsőleg nem éppen alkalmazzák az ilyképp szerződött felek a kereskedelmi forgalomban a folyószámlánál szokásos módozatokat, míg az előbbi tényleges, de nem szerződéses viszony eredménye gyanánt mutatózó számla és elszámolás jogi értelemben vett folyószámlának nem tekinthető, habár külsőleg annak is mutatkozik és ha egyébként közönségesen szintén folyószámlának nevezik is.

Hogy mikor forog fenn az előbbi vagy utóbbi, néha első pillanatra meghatározni nem lehet, mert a folyószámlai szerződés hallgatagon is köthető, bár mindig határozottan meg kell azon jellegének lenni, hogy mindegyik szerződő fél kölcsönösen beleegyezék abba, hogy egymás közötti ügyleteikre teljesített fizetéseik nem egy határozott ügyletből származó tartozási tételre, valamint, hogy egyik követelése a másik részéről történt fizetéssel ne legyen kiegyenlíthető, továbbá, hogy az egyes tételek külön érvényesíthetők ne legyenek, hanem e tételek előre meghatározott idő múltán mindkét fél által kölcsönösen összegeztessenek és ennek eredménye gyanánt megállapítottassék, hogy végeredményében melyik fél áll a másikkal szemben tartozásban. Ez a jogi értelemben vett folyószámla, mely viszony implicite egyuttal magában rejti azt is, hogy a szerződő felek kölcsönösen megegyeztek abban, hogy azon vagyontárgyak felett, melyek e szerződéses viszony folytán jutni fognak, szabadon rendelkezhetnek, a szerződés tartama alatt e rendelkezési jogban korlátozhatók nem lesznek. Azaz egymással szemben fennálló követeléseik a számla kölcsönös lezárásával megszűnnek és ezek helyébe egy új, most már csupán egyik felet illethető követelés: a *szaldó* lép, mely az összes ügyletek tömörített ujtása (novatio).

A folyószámlai szerződésnek nem lényeges ismérve az a tévesen ilyennek tekintett körülmény, hogy a felek egymásnak kölcsönösen hitelt nyújtanak. A felek egymással folyószámlai szerződést kötöttek vagyis a közöttük előforduló ügyletek elszámolási módozatát meghatározták, de ebből még nem következik, hogy egymással okvetlenül ügyleteket kötni vagy éppen egymásnak hitelezni fognak, a folyószámlai szerződést éppen azért kötöttek, mivel tudják, hogy egymásközi összeköttetésük folytán olyan helyzetbe szoktak kerülni, hogy egyik a másiknak előlegezni vagy hitelezni kénytelen, de ez nem jelenti egyuttal azt is, hogy erre kötelesek is. A hitelnyújtási kötelezettség mint akceszorius szerződés előfordulhat ugyan a felek közt, de nem mint a folyószámlai szerződés jellegzetes alkatrésze. A folyószámlai szerződés legjellegzetesebb tulajdonsága csupán az, hogy a kölcsönös tartozások és követelések nem külön hitelként, hanem egyszerre fognak rendeztetni, t. i. a számla lezárása után. Egyébként alakszerűségek a folyószámlai szerződésnél, mint ilyennek névszerint való megjelölése, sőt még az sem szükséges, hogy mint fentebb már említettük, az elszámolások külső módja aképpen történjék, mint az a folyószámlánál egyébként szokásos. Lényeges egyedül a szerződő felek akarata és kijelölt célja, a formaitások legfeljebb megkönnyítik ennek elérését, de máskülönben jelentőséggel nem bírnak.

E premissák figyelembe vétele mellett tehát a jogi értelemben vett folyószámlát egy olyan szinallagmatikus szerződésnek kell tekintenünk, melyben a szerződő felek az együttesen lebonyolítandó ügyletekre való tekintettel, hol egymásnak kölcsönösen értékeket fognak átadni, arra kötelezik magukat, hogy e szerződés tartama alatt létrejött egyes hitelezéseket megosztják hiteljellegüktől, illetve azokat kölcsönösen csak „tartozás”- és „követel”-rovati tételeknek fogják tekinteni és egymástól végül csupán azt követelik,

ami e tételek utolsó kollektív szembeállításánál egyik vagy másik részről tartozásnak fog jelentkezni. E „saldo”-nak nevezett tartozási tétel fogja azután a követelés jogcímét képezni, nem pedig a folyószámla egyes tételei, sőt ezen utóbbiak sem a szerződés tartama alatt, sem a folyószámla lezárása után önállóan per vagy kifogás tárgyaivá nem is tehetők.

E fogalom-meghatározás magyarázataul meg kell még említenünk azt is, hogy a szerződő felek hitelnyújtásainak kölcsönösöknek kell lenniök, mert ha „az egyik fél mindig csak hiteladó és a másik fél mindig csak hitelvevő, az a K. T. által érintett folyószámlán alapuló összeköttetés fogalma alá nem vonható”. (Kuria 538/1900.) Tehát a folyószámlai szerződés abban áll, hogy „az összeköttetésben álló felek bizonyos idő elteltével kölcsönös ügyletekből eredő követeléseiket egymás ellen az egyes ügyletek alapján nem érvényesíthetik, hanem csak a kölcsönös követelések összehasonlítása után mutatkozó különbözetet követelhetik, ami nyilván mindakét fél részéről több ügyletet tételvez fel. (Bpesti tábla 190 1899.)

A jogi értelemben vett folyószámlai szerződés mai alakját némely író igen távoli eredetre vezeti vissza (pl. Bravard-Vegrières) és már a római jogban ismeretes intézmény gyanant tünteti fel, de ha a római jogból példaképpen felhozott szerződéseket a mai folyószámlával egybevetjük, arra az eredményre jutunk, hogy ambar a kettő között van is egyben-másban sok hasonlatosság, a kettő egymással még sem azonosítható, ami a római jog kezdetleges jellegű kereskedelmi szabályai mellett különben is könnyen érthető. Azonban a XII. század óta már egyes olasz kereskedővárosokban teljes biztonsággal kimutatható, hogy a folyószámlát használták, így pl. Velenczében egy 1485-iki törvény szerint az ottani bankárok magával az állammal állottak folyószámlai viszonyban. Ez időtől kezdve a folyószámla fokozatosan és aránylag rövid idő alatt elterjedt. Mai elterjedtsége pedig valósággal kolosszális. Az európai nagyobb bankok sorában nem ritka, hogy egynek-egynek 30—40 ezer folyószámlája is van. A csekk, váltó és egyéb fizetési papírok terjedésével természetesen a folyószámlák is egyre szaporodnak és így jelentőségük napról-napra emelkedik.

A mai teteles jogok közül mindamellett többé-kevésbé részletesebben csak az argentinai, chilei, magyar, német, olasz, portugál, román, spanyol és svájci keresk. törvények szabályozzák a folyószámlát, de csaknem valamennyi állam keresk. kodexe legalább is futólag érinti. Kimerítő szabályozásával eddigelé csupán a délamerikai államok próbálkoztak meg és pedig elég sikeresen, bár intézkedéseik nem mindenben állják meg a kritikát.

A folyószámla czélszerűsége és gazdasági előnyei sokkal ismertebbek, hogysem azokat bővebben indokolni volna szükséges. Hogy csak a legfőbbeket emeljük ki: az egymással folyószámlai viszonyban álló felek egymás vagyont kölcsönösen felhasználhatják és így saját gazdasági erejüket azzal növelik, a folyószámla feleslegessé teszi, hogy minden egyes összeköttetésnél pénz küldessék a másik félnek, sőt a kellő időben szükséges pénz hiánya daczára is lehetségessé teszi a szándékolt ügylet lebonyolítását és épen ezért gyakran a hitel igénybevételének egyik módozata, földrajzilag különböző helyeken lakó felekre nézve részben azokat az előnyöket nyújtja, melyeket a váltó által lehet elérni, mert a pénzküldés veszélyétől megkíméli őket, a több helyen folyószámlával bírókra nézve pedig lehetségessé teszi, hogy a különböző tartozások egyszerűen kompenzáltassanak vagy egy harmadik részére új hitelt nyissanak. Ezekhez járul azután az, hogy mindegyik fél a másiktól kapott vagyont értékét rögtön hasznosítván, ez értékek azonnal kamatoznak és így gyümölcsözetlenül nem hevernek; a folyószámla

egyres tételei sem el nem zálogosíthatók, sem végrehajtás alá nem vehetők és így bizonyos mérvben a másik félnek kielégítési jogára a szokottnál nagyobb biztosítékot nyújtanak; egyik fél a másikkal szemben tartozásait tetszése szerinti részletekben törleasztheti, bármilyen csekélyek legyenek is e részletek, a mi folyószámlán kívül egyébként nem igen fordul elő.

Ezek a csupán példaképen említett és egyéb ismert előnyök kétségtelenné teszik, hogy a folyószámlai szerződés folytán a legváltozatosabb jogviszonyok egész komplexuma jöhet létre és temérdek olyan kérdés vár megoldásra, melyekre maga a K. T. egyenesen nem felel. A kifejlődő problémák megoldása csupán a különböző törvények, illetve e törvények egyes szakaszainak összhangzatba hozatala útján lehetséges, szem előtt tartva mindig a folyószámla jogi természetét. Nem lesz talán felesleges, ha ezek közül a vitás pontok közül egyeseket megvilágítunk és az arra alkalmazandó szabályokat megállapítani igyekezünk.

Csupán annyit kívánunk még előlegesen megjegyezni, hogy a folyószámlai szerződés létrejöhet nem kereskedők között is, de ebben az esetben önként érthetőleg a K. T. szerződéspótló intézkedései csak külön kikötés esetén alkalmazhatók, míg nem kereskedő és kereskedő vagy kereskedőknek egymásközti folyószámlai szerződéseire nézve önmaguktól érvényesek a törvény rendelkezései. Bármilyen jellegű legyen is azonban a folyószámla, tisztán a felek megállapodásától függ, hogy milyen ügyletekre nézve kötéssék, sőt az is előfordulhat, hogy két félnek egyszerre több folyószámlája is van és ezek is csak az ügyek bizonyos kategóriájára vonatkoznak, viszont szerződhetnek a felek olyképp is, hogy minden előforduló kölcsönös ügyletük a folyószámlába kerül és ilyenkor abból egyetlen ügyletet sem lehet kizártak tekinteni.

Bozóky Géza dr.,
egyetemi m. tanár.

Pénzintézeti tisztviselők országos értekezlete.

A Dunantuli pénzintézeti tisztviselők egyesülete, a Hevesmegyei pénzintézeti tisztviselők egyesülete és a Pénzintézeti tisztviselők országos egyesülete által a szervezkedés és a nyugdíjügy tárgyában *Budapestre* egybehívott országos értekezlet október 25-én tartatott meg a Pénzintézeti tisztviselők országos egyesülete helyiségében. Az értekezleten képviselve volt az ország több vidéke és megjelent számos fővárosi pénzintézeti tisztviselő is.

Az értekezletet a három egyesület a béke jegyében hívta össze és ez okból meghívta azokat az egyesületeket is, melyek a Magyar pénzintézetek országos szövetségének fennhatósága alá helyezkedtek, ugyszintén meghívta azokat is, akik az ez irányu szervezkedés élén állanak. Az egybehívó egyesületeket kétségkívül az a remény táplálta, hogy az ellentábor is sikerülni fog a *független szervezkedés* eszméjének megnyerni és a szervezkedést egyesült erővel országszerte mindenütt keresztülvinni. Nem is hiányoztak a békitő fel-szólalások, azonban a szervezkedésnek a *Magyar pénzintézetek országos szövetsége* vezetése alá helyezését feltétlenül szükségesnek tartó ellenzék táborából oly heves kifakadások, sőt meggyanúsítások hangzottak fel, hogy az országos értekezlet inkább a széthuzást, mint a közeledést eredményezte.

Az értekezlet lefolyásáról a következőket közöljük:

Eber Antal dr., orsz. képviselő, mint a Pénzintézeti tisztviselők országos egyesületének egyik alelnöke, nyitotta meg az értekezletet, üdvözölve a meghívó egyesületek nevében az egybegyűlt tisztviselőket.

Az értekezlet elnökségének megalakítása után napirend előtt

Farkas László, a Jásznagykunszolnokmegyei pénzügyi tisztviselők egyesülete választmányának kiküldöttje szólalt fel. Előadja, hogy egyesületük, mely alig két héttel ezelőtt alakult meg, jóhiszeműleg bevette alapszabályaiba azt a pontot, mely szerint az egyesület a Magyar pénzügyi tisztviselők országos szövetségének irányító befolyása és vezetése alá helyezkedik. Csakhamar beláttak azonban, hogy csupán a függetlenül működő egyesület fejthet ki eredményes működést. A választmány október 23-án tartott legelső ülése a kérdéssel behatóan foglalkozván, elhatározta, hogy a kérdéses pontnak az alapszabályokból való törlését fogja az egyesület legközelebbi közgyűlésének javasolni és már most csatlakozik azokhoz, a kik az autonóm szervezkedés álláspontjára helyezkedtek. Végül felolvasta a választmány erre vonatkozó határozatát, a melynek szövege a következő:

A Jásznagykunszolnokmegyei pénzügyi tisztviselők egyesületének 1908. október hó 23-án tartott választmányi ülése egyhangúlag elhatározta, hogy méltányolja a Pénzügyi tisztviselők orsz. egyesülete által indított akciókat a pénzügyi tisztviselők országos szervezkedése érdekében, at van hatva munkasainak önzetlen fáradozásától, egyesületünk a békés együttműködés, a békés megoldás hívének vallja magát és teljes odaadással kész az önállóan megalakult testvér-egyesületek szervezkedését támogatni, hogy megteremtse a reánk nézve és céljainknak megfelelő egyöntetű irányt. E célból elhatározta a választmány, hogy alapszabályai erre vonatkozó pontjának módosítását fogja ajánlani a legközelebbi közgyűlésnek.

Az egyesület célját a Magyar pénzügyi tisztviselők orsz. szövetségével, valamint a már megalakult és a jövőben megalakuló hasonló egyesületek együttműködésével kívánja megvalósítani.

Mirol ezen jkónyi kivonat kiadatni és a budapesti orsz. értekezleten f. hó 25-én felolvasni rendeltetik.

A többség a szolnokmegyei egyesület nyilatkozatát élénk éljenzéssel fogadta.

Ezután attértek a napirendre, melynek első tárgya volt: a *pénzügyi tisztviselők országos szervezkedése*.

Róz Jenő dr. előadó ezután ismerteti az előzményeket, nevezetesen a *Debreczenben* megtartott kongresszusnak erre az ügyre vonatkozó határozatát, mely szerint a kerületenkénti szervezkedés megindítása céljából a kongresszus egy bizottságot küldött ki. Ez a bizottság azonban mindmáig össze sem ült és éppen semmit sem tett a szervezkedés érdekében. Ellenben egyesek mozgalmakat indítottak „körzetek” megalakítása végett, azonban az ezek által követett irány nem fedti az összes pénzügyi tisztviselők véleményét és érdekeit. A Pénzügyi tisztviselők orsz. egyesülete és a Dunantúli pénzügyi tisztviselők egyesülete sokáig várta, hogy a kongresszus által kiküldött bizottság végre megkezdje működését, de mivel ez nem történt meg és, mivel a szervezkedést tovább halasztani nem lehet, de az sem nézhető el, hogy egyesek, nem megfelelő alapelvekre helyezkedve, irányítsák a szervezkedést, a pénzügyi tisztviselők három régebbi egyesülete szükségesnek látta, hogy az ügyet kezébe vegye. E célból hívtak össze a mai országos értekezletet, melynek feladatát egy permanens bizottság kiküldése képezi, hogy az a körzetenként való szervezkedést orszagszerte megindítsa és helyes alapokon irányítsa. Szükséges azonban, hogy a létesülő körzetek országos szövetségben egyesüljenek, mely erős központot állítana fel, a kiküldendő bizottság tehát utasítandó, hogy ha mintegy 8–10 körzet már létrejött, indítsa meg az akciót az országos központ létesítése végett és ha e célból szükségesnek látja, az 1909. év folyamán hívja egybe *Budapestre a pénzügyi tisztviselők országos kongresszusát*. A szervezkedésbe pedig — helyi különbség nélkül — be kell vonni minden pénzügyi tisztviselőt, tehát a fővárosiakat is és gondja legyen a bizottságnak arra, hogy a mozgalomba a pénzügyi tisztviselők is bevonassanak, ellenben a szervezésnek egy másfélú egyesületre, nevezetesen a Magyar pénzügyi tisztviselők országos szövetségére való bizása vagy annak akaratától függővé tétele határozottan mellozendó. A Szövetség már speciális hivatásánál fogva sem alkalmas arra, hogy a pénzügyi tisztviselők szervezkedése terén irányító szerepet játszó. Végül betérjeszti a három egyesület elnöksége által megszövegezett következő *határozati javaslatot*:

A D. P. T. E., a H. P. T. E. és a P. T. O. E. kötelességének tartja, hogy az országos szervezkedés ügyét kezébe vegye és evegéből a pénzügyi tisztviselőket az ország minden részén kellően tájékoztatassa és körzetekbe tömörítse,

Ehhez képest a három testvéregyesület 1908. évi október 25-én tartott értekezlete a szervezkedési munkálatok vitelére egyelőre 25 tagu, de magát a szükséghez képest kiegészíthető bizottságot küld ki és zsinormértékül a következő elveket állapítja meg:

1. A szervezkedés az intézetek vezetőivel egyetértve, lehetőleg azoknak támogatásával és a tisztviselői szervezetekbe való bevonásával hajtandó végre.

2. A körzetek a helyi viszonyoknak megfelelőleg kerületenként alakulnak.

3. Az alakítandó egyesületek alapszabályszerűleg köteleztessek arra, hogy egy létesítendő *országos pénzügyi tisztviselő szervezet* tagjai legyenek.

Az értekezlet felhatalmazza a bizottságot, hogy amennyiben a szervezkedés érdekében állonak tartja, egy *Budapestben az 1909. évfolyamán tartandó országos pénzügyi tisztviselői kongresszus egybehívása iránt intézkedjék*.

A szervezés országos eszközlése végett 25 tagból álló bizottság küldessék ki azzal, hogy az magát kiegészítheti. A bizottságnak adandó utasítások az előadó által kiemelt alapelveket tartalmazzák.

Weisz Artur szólalt fel azután elsőnek, a ki heves beszédben kel ki az ellen, hogy a szervezkedésbe a fővárosi pénzügyi tisztviselők is bevonassanak. Nem helyesli azt sem, hogy a megalakítandó körzetek a szövetséggel szembe helyezkedjenek, majd személyi ügyek feszegetésével fejezi be beszédét.

Hantos Elemer, a Magyar pénzügyi tisztviselők országos szövetségének titkára kijelenti, hogy a szövetség nem gátolja az autonóm szervezkedést. Az a két egyesület, mely eddig a szövetség vezetésére irányuló pontot alapszabályaiba bevette, azt a szövetség tudta nélkül tette, mert a szövetség a pénzügyi tisztviselők szervezkedésének kérdésével eddig egyáltalán nem foglalkozott.

Szász János kifejti, hogy a fővárosi és a vidéki pénzügyi tisztviselők közt ellentétet nincs és rossz utakon jár az, a ki ellentétet akar előidézni. Igaz, hogy a fővárosi nagybankok tisztviselőinek a helyzete aránylag kedvezőbb, mint a vidékieké, de a fővárosban olyan pénzügyi tisztviselők is vannak, a melyeknek alkalmazottai nem élnek rossz viszonyok közt. Ne keressük tehát az ellentéteket, hanem az összefüggő kapcsolatot, mely az összes pénzügyi tisztviselőket egy táborba egyesíti.

Czira Endre tagadja, hogy az alapszabályokban a szövetségre való hivatkozás valami jelentőséggel bírna és a függetlenség feladását jelentené. Ő és elvtársai nem kötik magukat ahhoz, hogy a neheztelt pont az alapszabályokba bevéssék, de miután a kérdést annyira elére állították, nem fognak az eddig vallott iránytól tágitani, fejükei nem hajjnak meg és nem haladnak egy uton azokkal, akik a Szövetség égisze alatt való tömörülés ellen állást foglalnak. De nem haladhat egy uton a fővárosi pénzügyi tisztviselőkkel sem, mert azoknak, nézete szerint, más érdekeik vannak. A határozati javaslatot nem fogadja el.

Gál Antal szerint a vidéki és fővárosi pénzügyi tisztviselők együttesen nem szervezkedhetnek. Sem a Szövetség, sem a vidéki pénzügyi tisztviselők központi bankjai nem állanak valami nagy kedvben a fővárosi pénzügyi tisztviselők előtt: — mar ez a körülmény is kizárja, hogy a vidéki és fővárosi pénzügyi tisztviselők ugyanabban a szervezetben tömörüljenek. Ellenzi a bizottság kiküldését. Jelenti különben, hogy kecskeméti társai is arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a pestmegyei pénzügyi tisztviselők közelebb megalakuló egyesületének alapszabályaiból a Szövetségre hivatkozó paragrafus hagyassék ki.

Nagy Béla a Szövetségre való támaszkodást szükségesnek tartja.

Berényi Pal dr. helytelennek tartja, hogy itt többen harczot emlegetnek, holott harcz nincs és ha vannak is nézeteltérések, a törekvés egy: a szervezkedés. Harczot csak azok emlegetnek, akik a béke helyett harczot akarnak. Az ominózus 25. §-a nézve magának a Szövetségnek a titkára is azt mondja, hogy az jelentéktelen kijelentést tartalmaz. Hát ha jelentéktelen, mi szükség akkor az alapszabályokba bevenni? A határozati javaslatot elfogadja.

Taubner Vilmos: A debreczeni kongresszus a szervezkedés ügyében a Pénzügyi tisztviselők országos egyesületének határozati javaslatát fogadta el, melyben szó sincs a Szövetség közreműködéséről. Ezt kellett volna tehát végrehajtani, de ehelyett a Szövetség nevével léptek ki a vidéki körzetek megalakítása terére. Hogy ez nem felel meg a pénzügyi tisztviselők intenczióinak, azt eléggé bizonyítja a szolnokiak

imént felolvasott határozata, amely beismeri, hogy az egyesület félrevezetésnek lett az áldozata. Ily körülmények közt, ha harcrol van szó, legyen harc, mert csak az fogja tisztázni a helyzetet. Ami a fővárosi és vidéki pénzügyi tisztviselők ugyanazon szervezetben való tömörülését illeti, arra figyelmeztet, hogy nagy kérdések megoldása előtt állunk. Kenyéradóinkkal majd csak megértjük magunkat, de számos kérdésben a törvényhozással kerülünk szembe. Ilyen például a nyugdíj-kérdés. Ezt társadalmi úton megoldani nem lehet, ezt csak a törvényhozás oldhatja meg: az ország összes pénzügyi tisztviselőinek egy táborba kell tehát sorakozni, hogy jogos igényeiket érvényesíthessék. A munkaadók vezetőszerépe azonban szükség nincs, ebből ő nem kér és a Szövetségre való támaszkodást károsnak itéli.

Szabó Jagót az értekezleten egyesek által hangoztatott szenvedélyes kifakadások készítetik a felszólalásra, melynek az a célja, hogy nyujtsunk egymásnak békejobbot és a nagy cél érdekében tartsunk össze. Kérjük fel az összes pénzügyi szervezetet és így a Szövetséget is törekvésünk támogatására és egyszersmint mindazoknak, akik a szervezkedés érdekében munkálkodtak, szavazzon az értekezlet köszönetet.

Kóczian Emil kijelenti, hogy a határozati javaslat senkit sem sert, mert csupán azt fejezi ki, hogy a szövetségi egyesületek kezükbe fogják venni a szervezkedést. Ezt pedig az egyesületektől rossz néven venni nem lehet, mert hiszen ezek kezdték meg a szervezkedést, helyes tehát, hogy a megkezdett munkát folytatni akarják.

Több szónok nem lévén, elnök mindenekelőtt Róz Jenő dr. határozati javaslatát bocsátja szavazásra, melyet a többség, valamint Szabó Jago indítványát is elfogadta, ellenben Nagy indítványát a többség elvetette.

Az országos szervezkedést intéző bizottság tagjainak megválasztása ezek után akként eszközöltetett, hogy az értekezletet egybevitte három egyesület tagjai sorából 5—5 tagot, 10 tagot pedig az ország más részeiből választottak be, a Jász-kunszolnokmegyei egyesület pedig öt tagot fog a saját kebeléből a bizottságba kiküldeni. A bizottság tagjaivá megválasztottak: a D. P. T. E. részéről Markovics Gyula, Kóczian Emil, Berényi Pál dr., Farkas Imre és Boda, a P. T. O. E. részéről Eber Antal dr., Róz Jenő dr., Szász János, Taubner Vilmos és Friedrich Imre dr., a H. P. T. E. részéről Gáspárdy Gyula, Hierling Gyula, Szabó Jago, Pásztor Sándor és Kormos Alfréd. Végül a bizottság tagjaivá választottak még Kelen Jenőt, Somogyi Kornélt, Kubicsék Oszkárt, Spielmann Ervint, Deák Gyulát, Kugler Albertet és Vermes Zsigmondot.

Szünet után Róz Jenő dr. felolvassa a beérkezett üdvözlő iratokat, melyek küldőinek az értekezlet köszönetet mond.

Szász János bemutatja az alapszabály-tervezetet, mely a kiküldött bizottság elé utasítatik tárgyalás céljából.

Berényi Pál dr. a nyugdíjügy jelenlegi állásáról tesz jelentést. Szabó, Farkas és Kormos hozzászólása után az értekezlet úgy határoz, hogy a kiküldött bizottság működésének eredményét bevarja és csak aztán fog határozni.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Az Angol bank.

Nagy tisztelettel, levett kalappal beszél az angol az ő „világ-bankjáról”, de osztózik a tiszteletadásban a világ minden népe, mert jól tudja, hogy ha az Angol bank csak kevéssé inogni kezdene, az öt világrész minden pontján földrengést éreznének és az üzletemberek megrettenve ugranának fel áruasztalaik mellől. Ennek a kolosszális pénzcentrumnak, a „Threadneedlestreeti vén anyokának”, mint a kedélyeskedők a bankot nevezik, époszhoz hasonló története van, telve tragikus és komikus eseményekkel, érdekes hősökkel és még érdekesebb gazemberekkel. Ujabb és legujabb története eléggé ismeretes, de annál kevesebben birunk tudomással a bank eredetének történetéről és első életében átélt küzdelmeiről. A már 218 évet átélt Angol bank történetének eme régi, jóformán már el is feledett eseményeiről, melyek gazdaságtörténelmi szempontból eléggé érdekesek — kívánjuk e rövid cikkben a fátyolt fellebbenteni.

Az Angol bank keletkezése az 1694. évre vezethető vissza. A korábbi években az angol kereskedők is, mint a világ minden kereskedői, pénzüket erős vasabroncsokkal övezett ladákban tartották és fizetési kötelezettségeiknek ércpénzleolvasásával tettek eleget. A gazdagodás és a pénzforgalom növekvése azonban szükségessé tette ennek az időbeli fizetési módnak megváltoztatását és ezt a módozatot Londonban a Lombard-street ötvöseivel vezették be. Ezek az ötvösök, — mint az utca neve is mutatja — nem voltak született angolok; Olaszországból, nevezetesen Lombardiából, Genuából, Florenczből, Velenczéből költöztek Londonba, hogy ott az ötvös-műipart gyakorolják. Az ötvösöknek lehetőleg betörésmentes bolti üzletekre és a tolvajok ellen biztonságot nyújtó vasszekrényekre lévén szükségük, a Lombard-street ötvöse is ekként rendezkedtek be, ami arra birt több londoni kereskedőt, hogy pénzüket egyik-másik ötvös őrzetére bízzák. Így váltak a Lombard-streeti ötvösök bankká, kik később megbízóik számláira — azok utalványai alapján kifizetéseket is teljesítettek és részükre pénzeket szedtek be.

Ezek a banküzletek, — melyek jól jövedelmeztek, habár nem mindenike vezetett „a régi jó idők” dicséretében gyakran emlegett becsületességgel — érlelték meg a nemzeti bank létesítésének eszméjét. A minta nem hiányzott. Már létezett Genuában a „Szentgyörgy-bank”, amely már akkor is foglalkozott hitelügyletekkel, midőn Amerika sem volt még felfedezve, létezett az amszterdami bank is, mely sok súlyos krízist, nevezetesen a franciaik betörését, szerencsésen átélt, minélfogva az angol tervekövacsok meglevő alkotásokra hivatkozhattak. Legszerencsésebb volt ezek közt a skót eredetű William Patterson, aki mindenféle czélokból bejárta a félvilágot, misszionárius is volt és végre mint bankalapító Londonban ütötte fel fejét.

Ez a rendkívül eszes, bátor, ékesszóló, megnyerő modoru ember fején találta a szegyet, midőn bankalapítási tervének az angol kormányt épp akkor igyekezett megnyerni, midőn az levett kalappal könyörgött a City embereinek a Francia- és Irországgal folytatott háboru céljára szükséges új kölcsönért. Megértette a kormányferfiakkal és magával III. Vilmost is, hogy az állam sokkal könnyebben jut kölcsönhöz, ha azt egyetlen hitelezőtől kaphatja meg, mintha ezer hitelezővel kell alkudoznia és 1691-ben benyújtotta tervezetét a nemzeti bankról. A háboru azonban megszűnt, új kölcsönre már nem volt szükség, a kormány tehát ad akta tette a tervezetet. De a keményfejú, vasakaratu Patterson nem nyugodott és 1694-ben, midőn a kormánynak ismét kölcsönre volt szüksége, addig járt Montague pénzügyminiszter nyakára, amíg ez a tervet kihalaszta a poros akták közül. A miniszter abban egyezett meg Pattersonnal, hogy ha talál tőkepénzeseket, akik 1.200.000 fsterlinget kölcsönöznek az államnak, azok a bankalapítási szabadalmat megkapják. Midőn e megegyezésnek híre futott, nagy riadalom támadt. A thoryk azt mondták, hogy a bank koporsószege lesz az alkotmányos kormányformának, a whigek pedig azt állították, hogy a bank éles fegyver lesz a zsarnokság kezében. De ellenezte a bank felállítását a kereskedők nagy része is, akik attól féltek, hogy a bankjegyek beváltása egyszer csak megszűnik és ők értéktelen papírt kapnak arukért.

A tervezet mindazonáltal az alsóházban, majd némi akadályokkal a felsőházban is keresztül ment. Hogy ment keresztül, mikor mindenki ellenezte, annak Patterson volna a megmondhatója: a panamazas — úgy látszik — már akkor sem volt ismeretlen fogalom. Patterson pedig bevallotta ígérteit; a bank részvényesei 8 nap alatt behízték az 1.200.000 fsterling államkölcsönt, ami most is nagy összeg, akkor pedig horribilis summa volt.

Megszületett tehát az Angol bank: jelentéktelen kis házban született meg, pénztára egy közönséges vaslada volt, alkalmazottainak száma 30, míg most több, mint 1000 tisztviselőt foglalkoztat.

A bank sok évig politikai szerepet is játszott. A Whigek kezében lévén, ezek a bankot játszották ki az egyházi befolyás ellensúlyozására, melyre a Thoryk támaszkodtak. Többször kellett a banknak súlyos válságokkal megküzdeni. Elso volt az 1707-iki válság, midőn a trónkövetelő betörésétől tartottak és azok, akiknek betéteik voltak a banknál elhelyezve, oly rohamot intéztek ellene, hogy mar-már a fizetéseképtelenség előtt állott. Azonban a Whigek segélyere siettek; a főnemesség számos tagja szekereken, hosszú zsákokban szállította a bankba az évek során át megtakarított guineákat. 1745-ben, midőn Stuart Károly Edvard Lancashire-be bevonult, a krízis megismétlődött. A bank újból heves ostromot állott ki, melyet az igazgatók csellel hárítottak el. Hogy időt nyerjenek, ügynököket fogadtak, akik a nekik átadott letéjegyekkel jelentek meg a pénztárnál, mely a követelt összeget a legkisebb váltópénzben, sixpencekben fizette ki. A kifizetés után az illetők visszatértek a másik ajtón, hogy ugyanazt a pénzt a banknál elhelyezzék. Órákig tartott, míg a pénztár egy-egy emberrel végzett, azok pedig, akiknek komoly követeléseik voltak, megunván a váromozást, lassankint elszéledtek. Komolyabb természetű volt az 1780-iki ostrom, melynek célját a bank kirablása képezte. Notórius tolvajok azon ürügygel, hogy a protestantizmus érdekében harcolnak, miután egy csomó katolikus templomot kiraboltak, a bank ellen vonultak. Az igazgatóság jökor értesült a merénylet tervezéséről és a bank alkal-

mazottait fegyverezte fel; a golyókat a nagy ön-tintatartókból öntötték. A védő sereg a ház fedélzetén helyezkedett el és mikor a támadók óriási lármát a bezárt kaput feszegetni kezdték, felülről egy nem várt hatalmas sortűz üdvözölte őket. Ennek néhányszori megismétlése a több ezer emberből álló rablóereget megfutamodásra bírta.

A 18. század végén kitört forradalmi háborúk folyamán a bankot a papírgyök bevételeire annyira megrögztek, hogy az érczalap veszélyes apadásnak indult. A bank, hogy a bukástól meneküljön, a parlament szegélyét vette igénybe, amely elrendelte, hogy a bank a 20 shilling névértéket meghaladó papírgyököt nem köteles beváltani. Ez a rendszabály több évig állott fenn. Tömeges kárt okoztak a banknak a bankjegyhamisítók is. Az első, aki ezt az „üzletet” nagyban gyakorolta, egy vaszonkereskedő volt. Ez saját nyomdát rendezett be bankjegyek gyártására s a bankot több, mint 200,000 fsterlingig károsította meg. Még nagyobb kárt okozott ily módon *Jauntleroy* francia származású bankár, kinek ügyes hamisítványai révén a banknak 300,000 fsterling aranya uszott el. Mindkettőt felakasztották. Érdekes, hogy míg 1789-ben csak egy embert ítélték jegyhamisításért akasztófára, a későbbi években 4 év alatt 85 jegyhamisító bűnhódott ily módon. 1862-ben ügyes tolvajok a bank papírraktárából nagymennyiségű bankjegy-papírt loptak el. Ennek következtében a hamisítások oly méretűekké váltak, hogy az igazgatóság komoly rendszabályokhoz volt kénytelen nyulni. A korábbi durva papír helyett igen finom papírt alkalmaztak, mely a kezbevételekor a száraz falevél zizegéséhez hasonló hangot ad, nem gyűrődik és nem piszkolódik. A bankhoz visszatért jegyeket ismételtelen nem bocsátják ki, hanem megőrzik és öt év eltelté után elégetik.

Érdekes még a megemlékezésre, hogy az évi osztalék kifizetésének napjaiban egész népvándorlás indul meg a bank felé. Elokélok urak, zöldes-kereskedők, elegáns hölgyek, kövér szakácsnók, katonatisztek fényes egyenruhában, egy-egy utcáseprő és sok-sok egyéb tozalkozású „részesvényes” siet a bank pénztárához, hogy baránykait fedel alá hozza. És mindannyian a lelke büszkeséggel van eltelve, mert az ő bankjuk: az Angol bank a világ legelső bankja és a legnagyobb pénzhatalmasság.

Nyílt kérdés.

Szolgálhat-e a községi számadásban a pénztármaradvány, amely a mérleg-számlán vagyontételként „Vagyon”-nak van beállítva, a következő évi költségelőirányzatnál a költségek fedezésére?

Felfogásom szerint, ha a pénztármaradvány vagyontételként van felvéve, a költségelőirányzatnál fedezetül nem szolgálhat, mert minden előirányzat csak a várható bevételekből és várható kiadásokból állhat, az előirányzat nem kezdhető pénztármaradvánnyal. A pénztármaradvány a kettős könyvvitel szerint — bar vagyontételnek minden mérlegnél be van állítva — szolgálhat költségek és más kiadások fedezetére, azonban minden kiadási tétel az illető számlákon lesz könyvelve és így a kiadások a következő évben lelik fedezetüket és nem alterálják a vagyontétel, ha azonban a pénztármaradvány a várható bevételek közé soroztatik, ez esetben az elmúlt évi vagyonszámla rövidített meg és nézetem szerint az előirányzatnál a pénztári maradványnak helye nincsen, vagy, ha a pénztármaradvány a következő évi költségek fedezetére szolgál, ez esetben átmeneti tételt képez és a mérleg-számlán úgy a vagyon-, mint a teheroldalon szerepelnie kell, ez esetben a költségelőirányzat a pénztár-maradvánnyal kezdhető.

Debreczen sz. kir. város 1909. évi előirányzatában az 1908. január 1-i pénztár-maradvány a várható jövedelembé lett sorolva, de az 1907. évi zárszámadásban a pénztár-maradvány a vagyon gyarapítására lett beállítva, ha tehát a pénztári maradvány a következő évi kiadások fedezetére lesz felhasználva — ami ugyan megengedhető az 1886. évi XXV. t.-cz. 124. §. szerint — ez esetben az 1907. évi vagyon állapotát a pénztár-maradványi összeggel csökkenteni kell.

E kérdésre nézve kérem a tisztelt szakértők véleményének e lap hasábjain való közlését.

(Debreczen.)

Rochlitz Artur,

a Debreczeni ipar- és kereskedelmi bank főkönyvelő-czigvezetője,
Debreczen sz. k. város felügyelő-bizottságának tagja.

Pénz- és értékpapírpiac.

Budapest, október 28.

Nevezetes jelenség a nemzetközi pénzügyi piacon, hogy Németországban pénzbőségről kezdenek beszélni, minek fennforgását nemcsak a Német birodalmi bank státuszának gyors és jelentékeny javulása, hanem az a körülmény is bizonyítja, hogy a Németországban elhelyezve volt francia és angol tőke kezd hazavándorolni. Eddig főleg a német pénzügyi helyzetének bizonytalansága adott némi okot a jövő iránt való némi aggályra, most a pénzügyi piacon is tisztázott helyzetet találunk, minek folytán minden kétely, melyet eddig a nemzetközi pénzügyi piacon a pesszimisták tapasztaltak, megszűnt. Ennélfogva alig tehető fel, hogy az Angolbank közelebb felemeli kamatlábát, mit már az előző héten vártak, okul azt hozva fel, hogy erre a bankot a Francia bank aranyvásárlásai kényszerítik. De ezzel szemben áll a londoni pénzügyi piacon uralkodó pénzbőség és a magán-kamatláb lefele gravitálása, mely a bankráta felemelését kizárja. Berlinben a magán-kamatláb $2\frac{1}{2}\%$ -ra esett, ultimópénzt $2\frac{1}{2}\%$ — 3% ellenében kínálnak. A Német birodalmi bank státusza igen kedvező, az adóköteles jegyforgalom eltűnt és a bank közel 100 millió marka adómentes jegytartalékkal rendelkezik, holott tavaly ilyenkor 123 millió marka adóköteles jegy volt forgalomban. Párisban is bő pénzügyi viszonyok vannak, itt azonban némi tartózkodás észlelhető. A dán jegybank a kamatlábát 6% -ról $5\frac{1}{2}\%$ -ra szállította le.

A belföldi pénzügyi piacon október harmadik hetében a hitelügyek nagyobb méreteket öltöttek, főleg a jegybank irányában. A legutóbbi bankkimutatás szerint ugyanis a váltótárca állománya csökkenés helyett $12\frac{1}{2}$ millió koronával emelkedett, úgy, hogy a bank még mindig adóköteles jegyforgalomban van és ez november közepe előtt nem is igen fog megszűnni.

A nagy jegybankok legutolsó kimutatásai a következők:

Osztrák-magyar bank: okt. 15. okt. 23.

	k o r o n a	
Érczkészlet...	1,531,734,000	1,530,412,000
Váltótárca ...	569,603,000	582,100,000
Lombard ...	72,136,000	71,511,000
Bankjegyforgalom ...	1,965,379,000	1,953,347,000
Adómentes jegytartalék ...	1)	2)
Bankkamatláb ...	4%	4%

Német birodalmi bank: okt. 15. okt. 23.

	m a r k a	
Érczkészlet...	1,069,377,000	1,100,523,000
Váltótárca ...	263,669,000	916,841,000
Lombard ...	74,542,000	60,237,000
Bankjegyforgalom ...	1,649,787,000	1,588,881,000
Adómentes jegytartalék ...	3)	83,000,000
Bankkamatláb ...	4%	4%

Angol bank: okt. 15. okt. 22.

	f o n t s t e r l i n g	
Érczkészlet...	36,534,000	36,630,000
Váltótárca ...	25,908,000	26,109,000
Bankjegyforgalom ...	29,058,000	28,894,000
Összes tartalék ...	25,925,000	26,195,000
Bankjegytartalék ...	24,438,000	24,544,000
Bankkamatláb ...	$2\frac{1}{2}\%$	$2\frac{1}{2}\%$

Francia bank: okt. 15. okt. 22.

	f r a n k	
Aranykészlet ...	3,262,421,000	3,281,936,000
Ezüstkészlet ...	888,506,000	891,271,000
Váltótárca ...	726,971,000	688,351,000
Bankjegyforgalom ...	4,976,944,000	4,888,799,000
Bankkamatláb ...	3%	3%

1) 33.645,000 K adóköteles jegyforgalom.

2) 48.338,000 M adóköteles jegyforgalom.

3) 22.934,000 K adóköteles jegyforgalom.

*

A legutolsó nyolcz nap folyamán ismét teljes stagnáció vett erőt az *érték-üzlet* forgalmán. A nagy közönség nem tekint a dolgok mélyére, nem követi az európai hatalmak diplomatait, hanem eltökélte, hogy új ügyletet nem köthet, angazsmánján nem változtat addig, míg tiszta képet nem alkothat magának arról, hogy a balkáni változás milyen következményekkel járhat. A példát a kisebb spekulánsok is követik, akik jó szimattal megérezték, hogy a nagy fölfordulást és az erők hullámszerű mozgását az egyensúly bizonyos neme követi. Csakis így érthető, hogy a meglehetősen fontos események nem keltettek hatást, mert a börzén egyelőre leszereltek és hallgatag megegyezéssel elhalasztották a tevékenységet addig, a mikor valami döntő esemény ad jelt nagyobb szerű börze akció megindítására. A sok mindentől, ami egy hét leforgása óta a közvéleményt izgatta, megemlítjük, hogy néhány nap előtt meglepő hír érkezett a török és a magyar-osztrák megbízottak tárgyalásának meghusultáról. A kedvezőtlen hatást azonban ellensúlyozta, hogy az angol kormány utóbb félhivatalosan tiltakozott az ellen, hogy az ő befolyásán mult a tárgyalás kudarcza. Tényleg nyomban jelentették, hogy a tárgyalást ismét megkezdik. Hasonló hírek érkeztek a bolgár ügyvivők konstantinápolyi útjának eredményéről, sőt egy-két nap óta megint arról is beszéltek, hogy a bolgár-török megegyezést elvileg már nyélbe is ütötték. A szerb trónörökös petervári útja, a szerb külügyminiszter kilincselése Nyugat-Európa összes ügyvivőinél, valamint Izvolszkynak, az orosz kancellárnak intrikus eljárása már csak másodrangú eseményekké törpültek, mert bevárni óhajtják, hogy az orosz дума megnyitásakor és az osztrák delegáció előtt miképpen nyilatkoznak Izvolszky, illetőleg Aehrenthal. Az idők mennyire változtak, mennyi ösztökélés mult el nyomtalanul. A melyre a börzén egy csöppet sem reagáltak. Legvégül a hírszolgálat még egy pikáns ujdomsággal is kedveskedett, hogy a török szultán elmozdítása az ifjú török párt elhatározásából befejezett tény, de hatást még ezzel sem értek el. A tőzsde nemtörődömségét egyébiránt igazolja, hogy tittyet hánytak az osztrák belpolitika nehézségeiről érkezett jelentéseknek is, bár lehetetlen elítokolni, hogy Ausztriában most a legsúlyosabb parlamenti válsággal kell megküzdeniök. Ki mondhatná meg, hogy sikerül-e a német és cseh elkeseredett tusában a kivezető utat megtalálni, nem lesz-e szükség ismét az alkotmányosság leszerelésére és a birodalmi belbéke érdekében a 14-es törvényszakaszt a lomtárból előszedni, a melyet szívesen félretettek, a mikor az új osztrák választási reform segítségével megalkották az ugynevezett osztrák népparlamentet. A tőzsde érzéketlensége ilyen eseményekkel szemben már nem minősíthető annak, hogy a spekuláció elvesztette éles látóképességét. indolens eljárását azzal sem menthetjük, hogy a külpolitikai bonyodalmak eltompították a belső politikai élet változásainak értékelése iránti érzékét. Tény, sőt rideg és megmásíthatatlan igazság, hogy értékpiazcunk, a mely ezer sebből vérzik, a jelen nehéz perceiben, föltárta gyöngeségét, tehetetlenségét és azt, hogy már egészen megszűnt a közgazdasági élet gyujtó pontjában állani. A decentralizáció megfosztotta az értékpiazcot minden előnytől, minden kiváltságától. Nem a tőzsde parkettjén dől el többé, hogy a közönség milyen állást foglal el a napi eseményekkel szemben, mi szerez neki örömet, bánatot, sőt ellenkezőleg a tőzsde véleményét márcsak torzképnek mutogatják, semmibe se veszik, gonyolják, lekicsinylik. A tőzsde, mint elsőrangú közgazdasági intézmény, teljesen lejárt magát, már régtől fogva nem a vásár többé, amelyen minden kereslet, az összes áruk egymásnak légyottot adtak, nem az a forum, ahol mindenki megjelent, hogy báját, kivánságát, aggályait a nagy világ színe előtt mez nélkül fölmutassa, elpanaszolja és orvosol-

hassa. A tőzsde ma már csak egy régi bevett szokás által szentesített hely, amelyet türnek és szidnak, gyűlölnék, de néha mégis fölkeresnek, mert még mindig a nyilvánosság kellekeivel van fölruházva és módot nyujt néhány becsvágyó embernek, hogy föltünési viszketegségének áldozhasson.

A külföldi jelentések változatlanul kedvezők voltak. A külföldi piacokon nem mellőzhetik a pénzviszonyok kedvező alakulását és ehhez képest elég szilárd áron folyt a vásár, de vállalkozó kedv nem nyilatkozott sehol a forgalom, vagy az árak lényeges föllendülésében. *Newyorkban* még mindig a hospárt van előnyben, amely erőt merit abból, hogy a republikanus párt jelöltje, *Taft*, lesz az új elnök.

Atmenetileg a rézbányapiacz értékeit favorizálták, a melyek az európai jegyzésükkel egyetértésben drágultak. *Párisban* némi ingadozást tapasztaltak, az orosz értékek intervenczió nyomán némileg emelkedtek; még az aranybányapiacz és a rézbányapiacz értékei voltak keresettek. *Londonban* renyhe az üzletmenet, az árak alig változtak. *Berlinben* tartott áron folyt a vásár, mert a pénzpiacz meglepően kedvező fordulatát nem lehetett mellőzni, de az örömkhelybe ürömcsepp vegyül, mert a pénzpiacz javulása reámutat a német ipar és kereskedelem hanyatlására, amit a német vasutak forgalmának hanyatlása és a kül- és belkereskedelmi statisztikai kimutatások rosszabbodása is megerősít. Egyébiránt nem szívesen fogadják, hogy a büdzsé egyensulya érdekében tetemesen fölemelik az egyenes adót, nevezetesen a vállalatok és részvénytársaságok adójának súlyos megterhelése a tőzsdén aggodalmat okoz, mert attól tartanak, hogy az értékpapírok jövedelmezőségének apadása elébb-utóbb árhanatlast vonhat maga után. A *bécsi* tőzsde állapota a mi tőzsdénkhez hasonlított. Csak a fegyver- és tölténygyarak részvényei képeztek kivételt; a legtöbbnek ára rohamosan emelkedett. Ez a jelenség azonban kevés örömet okozott a börzén, mert újra gyarapodott az aggodalmások többsége, akik a hadfölszerelési társaságok részvényeinek emelkedő ármozgalmát intő jelnek tekintik, a mely a jövendő háborut jósolja. Csak a külföldi váltó és pénznemek áranak tartós lemorzsolódása okoz fejtörést, mert háborus időben eddig nem fordult elő, sőt a járadékpiazc némi szilárdsága, amely azonban a novemberi szelvényesedéesség közelségével áll kapcsolatban, mond ellent azoknak, a kik konok megátalkodással hangoztatják, hogy a háboru a Balkán birhatásáért elkerülhetetlen, bár megengedik, hogy már télen nincs mitől tartani, de tavasszal a fegyveres eldöntésre kerül a sor.

A nemzetközi piacz árváltozása igen szerény volt. Az *osztrák hitelrészvény*, a mely a politikai láthatár elhomályosodása óta nem játssza többé a favorit szerepét, amugy is elhanyagolt, mert a petróleumpiazc helyzete ismét rosszabbodott. A *Vacuum-Oil* nagy erőlködést fejt ki, hogy a petróleumüzletet magához ragadja. Az Osztrák hitelintézet, a mely tudvalevőleg a petróleumpiacon nagy érdekeltiséggel bir, ezenfelül még azt sinyli, hogy a török üzletek, a melyekre oly szép kilátása volt, a Balkán zavarai miatt hosszabb időre hiasztást szenvedtek. Az *osztrák hitelrészvény*, a mely 629 és 633.75 K közt ingadozott, végül 632.25 K áron zárult. A *magyar hitelrészvény* árváltozása 738—741 K közt ment végbe, zárlati ára 738.50 K. Az *osztrák-magyar államvasut-részvény* 683.50—688 K közt ingadozott, végül 682.50 K áron zárult. A *déli vasut-részvényt* teljesen elhanyagolták, névlegesen 119.50 áron zárult. Itt emlitjük föl, hogy az ultimóhalasztást szerdán simán, változatlanul intézték el. Pénz bőven állott rendelkezésre, de a bankok és pénzintézetek, amelyek report dolgában hűségesen kitartanak régi megállapodásuk mellett, 5 százalékos rátájukból mit sem engedtek. Ilyen körülmények között könnyen érthető, hogy a berlini beszpocizció, amely a német pénzpiacz drágasága

nyomán az árbitrázsüzetnek nagy terhet és kellemetlenséget jelent, tőzsdetnikailag megérett arra, hogy befődzék. Igen valószínűnek tartják a börzén, hogy mihelyt jobb fölfogás kerekedik fölülr, innét kiindulva *intenzív hozmozgalomra* számíthatunk.

A helyi piac meglehetősen változatlan, üzletlen volt. A bankértékek közül a *hazai bank*-részvényt, a villamos vasutak közül a *közuti vasut*-részvényt azonkívül még a *rimamurányi* részvényt is némi előnyben részesítették, utóbbit azért, mert már november elsején 20 koronát vonnak le árából fölülosztalék tejében.

A készáruipiac forgalma ezen a héten is teljesen pangott. Kötések csak elvétve fordultak elő. Némi föltűnést keltett a *Beocsini cement*-részvény 15 koronás áremelkedése, amit összefüggésbe hoztak a vállalat kedvező üzletmenetével.

A részleteket illetőleg kiemeljük, hogy a *hazai takarékos* 100 koronával, a *keresk. bank*-részvényt 5 koronával olcsóbban, a *Pannónia viszontbiztosító*-részvényt 50 koronával drágábban kínálták. A *hengermalom*-részvény 9, a *Drasche-féle téglá*-részvény 8, a *magyar aszfalt*-részvény 4, a *salgó* 3, az *ujlaki téglá*-részvény 5, a *Weitzer-féle*-részvény 16 koronával olcsóbbodott, ellenben a *fegyvergyár*-részvény 5, a *beocsini cement*-részvény 15, a *Könyves Kálmán könyvkiadó*-részvény 5, a *magyar részvényserfőző*-részvény 15, a *magyar cukoripar*-részvény 20 koronával drágábban jegyeztetett.

A sorsjegypiaczon a *szanatórium*-sorsjegy többszöri változás után $\frac{1}{4}$ koronával drágábbodott, a *Bazilika*-sorsjegy $\frac{1}{2}$ koronával, a *magyar vöröstkereszt*-sorsjegy ugyanannyival, az *osztrák* 2 K 20 f-rel olcsóbbodott.

A járadékpiaztartott, a novemberi szelvényesedés inkább a bécsi piacon jutott kifejezésre, ahol a múlt heti árvesztés gyorsan megtérült. Az aranyjáradék 25 fillérrel, az 1864-es sorsjegy 2 koronával hanyatlott, a magyar földteherkötvény és az orosz kölcsön $\frac{1}{2}\%$ -kal javult.

A valuta és ércváltó ismét hanyatlott, ami összefügg azzal, hogy a külföldi pénzpiac a mi pénzpiacunkkal ellentétben egyfolytában javult, de azért is, mert külföldön a háborútól való félelem sokkal csekélyebb, mint nálunk.

A német fizetőeszközök $12\frac{1}{2}$ fillérrel, a francia bankjegy 5, az olasz 10, a román 25 fillérrel a devizák hasonló arányban csökkentek.

Az e heti jelentékenyebb árváltozások a következők:

	okt. 21.	okt. 28.	Változás
Magyar aranyjáradék	110.—	109.80	— 0.20
Magy. földteherment.	92.50	93.—	+ 0.50
Orosz államkölcsön	96.—	96.50	+ 0.50
Agrárbank	430.—	423.—	— 7.—
Magyar hitel	739.75	738.50	— 1.25
Jelzálogbank	427.—	426.—	— 1.—
Leszámitolobank	478.50	477.25	— 1.25
Osztrák hitel	632.—	632.25	+ 0.25
Kereskedelmi bank	3365.—	3360.—	— 5.—
Bpest-lipótvárosi tkpk	153.—	149.—	— 4.—
Pesti hazai I. takarékos	18650.—	18550.—	— 100.—
Pannónia vbiztosító	2200.—	2250.—	+ 50.—
Beocsini cementgyár	595.—	608.—	+ 13.—
Drasche téglagyár	446.—	438.—	— 8.—
Magyar aszfalt	162.—	158.—	— 4.—
Salgotarjáni kőszén	587.—	583.—	— 4.—
Ujlaki téglá	290.—	285.—	— 5.—
Fegyvergyár	315.—	320.—	+ 5.—
Rimamurányi vasmű	558.75	557.—	— 1.75
Cukoripar	1790.—	1835.—	+ 45.—
Adria tengerhajó	394.—	395.—	+ 1.—
Közuti vaspálya	549.50	556.75	+ 7.25
Városi villamos	263.50	261.50	— 2.—
Déli vasut	121.—	119.50	— 1.50
Osztrák-magyar államvasut	688.50	682.50	— 6.—
Bazilika sorsjegy	19.—	18.50	— 0.50

A gabonatőzsdéről.

Budapest, 1908. október 28.

Az októberi buza erős arhullámzása és a kontremennek sarokba szoritása, érzékenyen befolyásolta a gabonaüzlet menetét. Az októberi buza a lefolyt hét elején 12.50 K-ig, a *deport* pedig 20—30 fillérig emelkedett. Ily körülmények mellett egyik-masik malom czélszerűnek látta, hogy saját buzakészletéből szerény mennyiségeket a piacnak rendelkezésére bocsásson, hogy azután az eladott mennyiségeket a terminus lezajlása után kedvezőbben visszaszerezhesse. Ez a momentum kissé megakasztotta az árak további emelkedését. Mindenesetre furcsa jelenség, hogy a malmok, a midőn a kínálat igen csekély és a fővárosban sincsenek készletek, saját raktárukból buzát eladnak, még ha jól is járnak vele. Hozzá kell tennünk még azt, hogy a felmondott buzákat a bécsi Schöller és Vomviller malmok veszik át és jórészt Bécsbe viszik, mi által az itteni malmok mindenesetre elég tekintélyes buzamennyiségektől elesnek. Ily viszonyok mellett általában gyökeret vert az a vélemény, hogy ezután a készáruüzletből kiinduló további szilárdaság várható.

A kínálat az egész országban rendkívül csekély és bizony gondot okoz a malmoknak, hogy honnan fogják majd téli szükségletüket fedezni. A malmok buzakészleteit körülbelül 500,000 mm.-ra tartják és mintegy 300,000 mm.-ra az uszó és elrakás alatti mennyiségeket és ezzel szemben a fővárosi raktárak ugyszólván üresek.

A malmok egész héten át keveset vásároltak, mert az októberi határidő arhullámzásai igen magasra emelték az árakat. A lisztüzlet sem kielégítő és így mindinkább valószínűvé válik, hogy a tervbe vett *üzemredukció* mégis valóra fog válni. A heti összforgalomban mintegy 75,000 mm. volt egyenlegként 10/15 fillérrel magassabb árak mellett.

Rozsban csekély vételkedv uralkodott, mivel a helybeli rozsmalmok egyelőre el vannak látva, Ausztriába pedig nehezen lehet eladásokat teljesíteni. Jegyez 9.75 K helybeli paritásban.

Tengeri. Új áruban azonnali szállításra élénk kínálat uralkodik és főleg Bécs felé jöttek létre tekintélyesebb mennyiségek. Novemberre 6.80—7 K-ig jegyez helybeli paritásban.

Zab. Ártartó, vontatott forgalom mellett. Jegyez minőség szerint 8—8.60 K-ig helyben átadva.

Árpa változatlan, jegyez 7.80—8 K helybeli paritásban.

A mai napon az a hír terjedt el, hogy *Szerbia* tengerire és zabra *kivételi tilalmat* bocsátott ki, de ezt utólag *megczáfolták*.

Ma délben záródott le az üzlet az októberi határidőkben és megállapították a következő leszámoló árfolyamokat: Buzára 12.40, zabra 8.05, rozsrá 10.

A le nem bonyolított angazsmánt ma délután kifüggesztették és pedig buzában 62,000, mm., rozsban 5,000 mm., zabbán 3,000 mm., mely effektív áru szállításával nyer rendezést.

A *vetések* az utóbbi napokban beállt, bár még ki nem elégitő csapadék hatása alatt kissé javultak, illetőleg a vetési munkálatok felvételét lehetővé tették.

A *határidőüzlet* egész héten át élénk forgalmu volt. A szilárd irányzat ma érte el tetőpontját, a mikor az áprilisi buza 12.30-ig emelkedett. Evvel kapcsolatban az új októberi buza (1909.) is 10.80 K-ig javulhatott. Zab és tengeri is javult kissé, de nem tartott lépést a buzával.

Az e heti zároárfolyamok a következők:

	22.	23.	24.	26.	27.	28.
Buza októberre	12.14	12.35	12.36	12.33	12.35	12.40
Buza áprilusra	12.19	12.16	12.14	12.06	12.15	12.92
Rozs októberre	9.97	9.98	9.93	9.91	9.94	10.—
Rozs áprilusra	10.21	10.16	10.14	10.05	10.13	10.22
Tengeri 1909. májusra	7.57	7.54	7.51	7.46	7.49	7.55
Zab októberre	8.26	8.20	8.12	8.10	8.02	8.05
" áprilusra	8.56	8.45	8.40	8.35	8.40	8.53

NYILTTÉR.

(Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Váltó- és folyó-számlai

kamattáblák

Szerkesztette

MURAI ARTHUR

a Magyar Általános Takarékpénztár
matematikus

Ára **15** korona

Megrendelhető a

Magyar Pénzügy szerkesztőségében. V., Sas-utca 13.

Tartalmazzák 1-1.000.000-ig terjedő bármely kamatszámra 93 kamattal melletti kiszámított kamattal.

BANKOK, takarékpénztárak, szövetkezetek, iparvállalatok, nagykereskedők és mindazok, akik váltók leszámításával és visszleszámításával foglalkoznak, folyószámlákat vezetnek vagy azok felett rendelkeznek, váltók leszámításánál és folyószámlák lezárásánál rendkívüli használatot vehetnek, mivel ezen táblák segítségével nemcsak rendkívül gyorsan lehet dolgozni, hanem főleg az ellenőrzés szempontjából óriási előnyökkel bír.

KÜLÖNFÉLÉK.

Allami és községi pénzügyek.

Zombor város villamos kölcsöne. Zombor város a tulajdonában levő villamos-telep kibővítésére 110,000 K kölcsönt vesz fel a Zombori gazdasági takarékpénztár Rt.-től.

Torda-Aranyos vármegye új kölcsöne. Torda-Aranyos vármegye közgyűlése elhatározta, hogy egy kórház és gimnázium építésére 600,000 K kölcsönt vesz fel a Magyar jelzáloghitelbanktól, 50 évre, 5 1/2%-os annuitás mellett.

Beregvármegye új kölcsöne. Beregvármegye törvényhatósági bizottsága a Beregszászon építendő új vármegyei kórházi épületekre 560,000 K törlesztéses kölcsön felvételét határozta el.

Nagyszeben 1909. évi költségvetését 861,387 K bevétellel és 926,459 K kiadással irányozták elő. A 65,072 K hiányt 120%-os pótdóval fedezik.

Hajduszoboszló 1909. évi költségvetése szerint a bevétel 100,009 K és a kiadás 153,202 K lesz. Az 53,192 K hiányt 29 4/10%-os pótdóval fedezik.

Győr város 1909. évi költségvetését 2.102,436 K kiadással és 1.603,185 K bevétellel irányozták elő. A 499,251 K hiányt 80%-os pótdóval fedezik, míg az idén csak 73 1/2%-os a pótdó.

Szabadka 1909. évi költségvetését 2.500,000 K bevétellel és 2.900,000 K kiadással irányozták elő. A pótdó 39%-os lesz.

Nagyatád 1909. évi költségvetését 29,203 K bevétellel és 59,357 K kiadással irányozták elő. A 30,153 K hiányt pótdóval fedezik.

Szombathely 1909. évi költségvetését 936,575 K kiadással és 597,339 K bevétellel irányozták elő. A 339,000 K hiányt pótdóval fedezik.

Ótúra község 1909. évi költségvetését 147,691 K bevétellel és 147,406 K kiadással, azaz 284 K felesleggel irányozták elő.

Debreczen város 1909. évi költségvetését 3.208,921 K bevétellel és 3.393,365 K kiadással irányozták elő. A pótdó 18%-os lesz.

Arad város pótdója az 1909. évben 78 % lesz, mint az idén.

Orosháza költségvetése. Orosháza község 1909. évi költségelőirányzata végösszegében 160072 K bevétellel szemben 273,911 K kiadást tüntet fel és így a községi pótdóval fedezendő összeg 113,838 K-t tesz.

Gyula város 1909. évi költségvetése szerint a kiadás 398,728 a bevétel pedig csak 185,386 K lesz. A 213,361 K hiányt 120%-os pótdóval fedezik.

Rákosszentmihály 1909. évi költségvetését 26,410 K bevétellel és 40,889 K kiadással irányozták elő. A pótdó 62 2/3%-ról 60 1/2%-ra csökkent.

Zólyom vármegye 1909. évi költségvetése szerint a bevétel és kiadás egyaránt 226,589 K lesz. A bevételek sorában azonban az állami javadalmasítás 224,709 K.

Bank- és hitelügy.

A magyar bankkarta titkos fenntartásáról szóló hírek kerültek az utóbbi napokban forgalomba, de e hírek nem felelnek meg a valóságnak. A tény az, hogy az érdekelt bankok a *valutálásra* vonatkozó kartalmegállapodásokat továbbra is fenntartották, épp úgy, mint az óvadék-üzletek feltételeit is. Titkos egyezményt azonban a bankok nem kötöttek.

A Magyar kereskedelmi Rt. bankosztálya, a fővárosban legközelebb *több főköt* állít föl.

A Turul népbank m. sz. és a Budapesti magyar bank m. sz. között tervezett fuzió, a melyről annak idején hirt adtunk, *nem jött létre*, mert az összehívott rendkívüli közgyűlés nem fogadta el az igazgatóság ez irányú előterjesztését. A Turul népbank m. sz. helyiségeit VI. Nagymező-utca 37-39. alá költözteti át és legközelebb újabb rendkívüli közgyűlést hív majd egybe, a melyben az igazgatóságot újra szervezik és az alapszabályokat módosítják.

Lumina gazdasági hitelintézet Rt. (Nagyszeben) cég alatt fog a tervezett román kulturbank megalakulni, Nagyszeben székhellyel. Az alapítók: Puskariu Hilai dr., Knistea E. Miron dr., Ivan Miklós, Prêda János, Borzea Miklós, Ungurean Emil, Garviu Miklós, Metianu Jenő dr., Damian László, Almasam László, Pahone László dr., Munteanu Pál, Lukuta Pante és Goldis László dr.

Uj pénzintézet **Lupényban**. Lupényban részvénytársasági alapon új pénzintézet van alakulóban 100,000 K alaptőkével. Az alapítók élén **Maderspach Viktor** áll.

A **Délzalai takarékpénztár Rt.** Nagykanizsán, igazgatósága elhatározta, hogy legközelebb rendkívüli közgyűlést hív össze a jelenlegi 375,000 K alaptőkének 500,000 K-ra való felemelése végett.

A **Kispesti takarékpénztár Rt.** nov. 5-én rendkívüli közgyűlést tart az alaptőke felemelése tárgyában 200,000 K-ról 500,000 K-ra, 500 drb 200 K névértékű részvény kibocsátása útján.

A **Czegledi takarékpénztár-egyesület** november 3-án rendkívüli közgyűlést tart a jelenlegi 400,000 K alaptőke felemelése tárgyában.

A **Kalocsai takarékpénztár** november 12-én rendkívüli közgyűlést tart a jelenlegi 240,000 K alaptőke felemelése tárgyában.

Ipar.

Magyar asbestit-művek Rt. cég alatt **Budapesten** hézagatlan aszbesztpadló és falburkolati gyár van alakulóban 100,000 K alaptőkével. Az alapító **Polgár P. Lajos**, a Doloment magyar hézagmentes padlógyár Rt. eddigi vezérképviselője, aki most megvásárolta a Magyar durament-művek Budapesten, VIII. Köztemető-ut 12. sz. alatt levő gyártelepét és azt részvénytársasági alapra fekteti.

Unió gőzmosógár Rt. cég alatt **Budapesten** 250,000 K alaptőkével (1250 drb 200 K névértékű részvény) új gőzmosoda alakult. Az igazgatóság tagjai: **Gelléri Mihály**, **Rózsa Lajos**, **Krausz Dávid** és **Purjesz Mihály**. A felügyelő-bizottság tagjai: **Farkas Gyula** ifj., **Bille Mihály** és **Ilics József**.

Az **Erdélyi rézművek Rt.** november 12-én rendkívüli közgyűlést tart, mely az 5 millió K alaptőkét 3 millió K-ra szállítja le és 2 millió K értékcsökkenési alapot létesít, majd 20,000 drb 100 K névértékű részvény kibocsátása által ismét 5 millió K-ra emeli az alaptőkét bányatársulati kulkák vételére és végül 2 millió K kötvénykölcsönt bocsát ki.

Egyidejűleg a társaság cégét is megváltoztatja. A társaság, mely a hírhedt *Rochette* Henrik párisi bankár alapítása, a csikbalánybányai rézbányákat tartja üzemben.

A Gelléri és Székely nyomda rt. kimondta a *felszámolást*. Felszámolóul *Fuchs* Lipót, *Lembrich* Henrik és *Székely* Zsigmond választották meg. A társaság 1907-ben 120,000 K alaptőkével alakult és ezt még 1907. folyamán 150,000 K-ra emelte. Mérleget még nem publikált.

Az Egyesült acetilén-világítási rt. igazgatósága a november 15-én tartandó közgyűlésnek a *felszámolás kimondását és a világítási telepek értékesítését* javasolja.

A Dr. Pajor vizgyógyintézet és szanatórium rt. rendkívüli közgyűlése elhatározta az *alaptőke felemelését 450,000 K-ról 650,000 K-ra*, 400 drb 500 K névértékű részvény kibocsátása útján.

Az Egyesült erőtakarmangyarak rt. az 1907/8. évben 135,190 K (1906/7-ben 88,462 K) bruttó bevétellel dolgozott. Ebből a költségek és leírások levonása után *21,794 K tiszta nyereség* maradt, az előző évi 1507 K-val szemben. Az 500,000 K alaptőkére csak 250,000 K van befizetve, 281,017 K-t nyílt tételekben hiteleztek ki, a hitelezők 151,155 K követelésére és a 120,000 K elfogadvány-tartozásra tehát csak a gyárépületekre investált 209,017 K nyújt immobilizált fedezetet. A mérlegtételek az utolsó két évben ekként alakultak:

Vagyon: Készpénz 1671 (1910), telek 26,961 (26,470), gyárépületek és gépberekezés 209,017 (178,516), ingok 4789 (6902), nyersárúk 44,499 (53,724), adások 281,017 (195,662), anyagok 497 (670) K. — *Téher*: Részvénnytőke 250,000 (250,000), hitelezők 151,155 (83,478), elfogadványok 120,000 (120,000), értékesítési alap 25,503 (8870), nyereség 21,794 (1507) K. Összesen 568,454 (463,855) K.

Uj czipőgyár Budapesten. *Engel* Simon czipőkereskedő *Budapest*-en új czipőgyárat létesít 300,000 K befektetéssel. A gyárat, mely 300 munkást foglalkoztathat, még az idén üzembe helyezik.

A Magyar butoripar rt. Bernstein K. H. és fia bejelentette *fizetéseképtelenségét* és okt. 22-én tartott rendkívüli közgyűlésén kimondta a *felszámolást*. A 284,754 K passzívával szemben 300,000 K az aktíva.

A Rimamurány-salgótarjani vasmű rt. okt. 24-én tartotta közgyűlését, amely az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy a lefolyt 1907/8. üzletév 8,300,513 K nyereségéből 103,696 K-t az épületek számlájából, 63,420 K-t a bányák számlájából, 92,493 K-t a gépek számlájából, továbbá rendkívüli leírás címén 1 millió K-t, vagyis összesen 1,259,608 K-t hoz leírásba, az adótartalékba 650,000 K-t helyez és a fennmaradó összegből a jutalékok levonása után a tartalékalap javára alapszabályszerűleg 255,636 K-t fordít. A részvényeseknek részvényenkint 30 K-t, összesen 4,800,000 K-t fizet ki 15%-os osztalék fejében (a tavalyi 14%-kal szemben); a külön tartalékalapot 600,000 K-val növeli; a tisztviselők nyugdíjalapja javára 100,000 K-t, a társuladák javára 75,000 K-t fordít és a fennmaradó 1,193,713 K-t, a jövő üzletév számlájára vezeti át. A közgyűlés elé terjesztett jelentés az 1907/8. üzletévet kedvező lefolyásúnak mondja. A vasércbányákban a feltárási és berendezési munkálatok tovább haladtak. A szénbányák termőképességének további emelése végett folytatatosan keresztülvitt kolonizáció máris érezteti hatását, amennyiben eroteljes munkásszámszám állandóságát helyezi kilátásba. Az új kohótelep Ozdon, valamint az érczmosó és tömörítő-telep Rozsnyon immár üzemben van. A közzétermelés 3,894,727 q-ra, a vasérczé 3,780,927 q-ra, a nyersvasé 1,369,137 q-ra rugott. A hengerművek jó foglalkozást nyertek és a teljesített rekonstrukciók máris éreztették üdvös hatásukat. A piaci viszonyok nagyon kedvezően alakultak, amire az állami beruházások is jó hatást gyakoroltak. Az eladási árak majusig változatlanok maradtak, ekkor azonban azok rendezése szükségessé vált. A tiszti nyugdíjintézet vagyona 2,980,078 K-ra, a társuladáké 2,394,618 K-ra emelkedett. A testvérvállalatok is állandó fejlődést tüntetnek fel, így a Hernádvölgyi vasipar rt. 13%, az Unio bádogyár rt. 9% osztalékot fizettek, az előző 12%, illetőleg 7% ellenében. A Kaláni banya- és kohótársaság-üzletéve hasonlóképen kedvezően folyt le s a passzívainak önjerejéből való törlesztését tovább folytatja. A közgyűlés az igazgatósági jelentést, valamint a mérleget elfogadta és az igazgatóságba *Kuranda* Félixet, a felügyelő bizottságba *Reiner* Sándort beválasztotta.

A Hernádvölgyi magyar vasipar rt. október 24-én tartotta közgyűlését, amely az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy a 2,831,865 K nyereségből elsősorban az értékesítési tartalék-alap javára 600,000, adótartalékra 200,000 K-t fordít, továbbá hogy a részvényeseknek az alapszabályszerű 5%-os osztalék és 8% felülosztalék fejében 12,000,000 K alaptőke után összesen 13% vagyis részvényenkint 26 K fizetessék ki; a társulada javadalmazására 50,000

K volna fordítandó, míg a fennmaradó 235,169 K új számlára vitessek elő. A szalánki bányában a munkálatok folyamatban vannak és az érczválasztó berendezések és építkezések immár befejezésükhöz közelednek. A hengerművek fokozottabb kihasználása lehető volt, miután a kedvező piaci viszonyok azoknak teljes foglalkozást nyújtottak. A társulada vagyona 777,602 K-ra növekedett. A közgyűlés az indítványokat elfogadta. Az elhunyt *Jóly* József igazgatósági tag helyére *Kuranda* Félixet választották meg.

A Budapesti könyv- és hírlapkiadó rt. felsz. a. felszámolóit a részvényeseknek az általuk befizetett részvénytőkét hiánytalanul visszafizetvén, a felszámolást befejezték. A részvénytársaságnak sem követelése, sem kötelezettségei nincsenek.

A pozsonyi Vesta-gyár és az Austria. Az *Austria Emaillierwerke A.G.* nov. 14-én tartandó közgyűlésének az igazgatóság 8% osztalék fizetését javasolja, az előző évi 10%-kal szemben. Az osztalék csökkentésének oka az, hogy a zománczedénygyárosok között féktelen versengés folyik, a mely az árak lerontásában nyilvánul. Az e szakmabeli gyárak el vannak ugyan hosszú időre munkával látva, de üzemeikre a rossz árak miatt mégis ráfizetnek. Ezért fölmerült az a terv, hogy élesszék föl újra a néhány hónappal ezelőtt kimúlt *zománczedény-kartell*. A gyárak majdnem kivétel nélkül hajlandók a kartel föltámasztására, csupán az *Austria* szeretne *trószót* és ebben az irányban a kezdeményező lépést már megtette; tárgyalásokat folytat a *pozsony-ligetfalusi Vesta rt. gyártelepének megvétele* végett olyképen, hogy ennek összes részvényei az *Austria* tulajdonába mennek át. E célból az igazgatóság a közgyűlésnek az *alaptőke felemelését* javasolja 4,375,000 K-ról 5,075,000 K-ra.

Az Első zsolnai agyagárugyár rt. felsz. a. november 3-án közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: A felszámoló lemondása következtében határozathozatal az iránt, vajjon a társaság felszámoljon-e, vagy nem? A mennyiben a társaság felszámolásának mellőzését határozná el a közgyűlés, úgy az igazgatóság és a felügyelő bizottság megválasztása.

A Bártfai gyógyfürdő rt. november 10-re rendkívüli közgyűlést hívott össze annak a szerződésnek jóváhagyása tárgyában, melyet az igazgatóság a várossal fennálló szerződés átruházása és a fürdőtelep átadása tárgyában kötött a Bártfán alakulóban lévő új fürdőbérlo részvénytársaság alapítóival.

Az Első erdélyi stearingertya-gyár rt. felsz. a. (Nagyszében) november 1-én rendkívüli közgyűlést tart, melyen a felszámoló bejelentik, hogy a társaság gyártelepét a nagyszébeni *Erdélyi egyleti bank rt.* megvásárolta.

A Markó József bőrgyár rt. (Rozsnyó), mely nemrég alakult a fizetéseképtelenné vált hasonló nevű cégből, ugyancsak gyors léptekkel halad az adósságcsinálás útján. A vállalat november 2-án rendkívüli közgyűlést tart *Miskolczon* a Miskolczi takarékpénztár helyiségében, az *alaptőke felemelése* tárgyában, 600,000 K-ról 750,000 K-ra, 750 drb 200 K névértékű részvény kibocsátása útján és egyidejűleg az igazgatóság felhatalmazást kér arra, hogy 250,000 K *elsőbbségi költséget* bocsáthasson ki.

Az Ujvidéki konzervgyár rt. okt. 18-án tartott rendkívüli közgyűlésén a *felszámolást* kimondta. A bemutatott mérleg szerint kb. 50,000 K vesztesége van az alig 2 év óta működő konzervgyárnak. A vállalat elnöki igazgatója, *Kron* Károly, hogy a csődöt elkerülje, maga fizette ki az összes hitelezőket. Bár a felszámolás kimondatott, üzemben tartják a vállalatot és nem lehetetlen, hogy egy kedvező kampány kihasználásával a gyárat továbbra is fenntartsák. Felszámolókká megválasztottak: *Kron* Károly, *Gál* Ödön, *Königstädter* Ottó dr. *Ramier* Simon és *Hajós* Miksa.

A Fischer Mór-féle tatai horganyozó és bádogyár be- szüntette fizetéseit. Az inzulvenzia közvetlen okozója tüzvész volt, mely a gyár egy részét elhamvasztotta. A tulajdonos most egy tatai pénzintézet támogatásával *részvénytársaságot* szándékozik vállalatából létesíteni, mely az összes aktívákat és passzívákat átvinné.

A Hanysági tőzegipar rt. október 23-án tartotta *Sopronban* közgyűlését. A vállalat, mely 1904-ben létesült, eddig minden közgyűlésen csakis deficitről számol be, ez idén is 5000 K a vesztesége mely létezése óta együttesen 72,000 K-ra rug. A vállalat most azt tervezi, hogy nagy mennyiségben lévő tőzegét fűtőszerre használja fel és brikketteket gyártson.

Műipar és tanszergyár rt. (Szeged) czég alatt a *Haering-féle* szegedi tanszergyár, mint korábban jeleztük, részvénytársasággá alakult át *100,000 K alaptőkével*. A társaság október 3-án tartott rendkívüli közgyűlésre máris az *alaptőke felemelését* határozta el, *100,000 K-ról 200,000 K-ra*, 200 drb 500 K névértékű részvény kibocsátása útján.

A **Hatvani sporttelep rt.** október 24-én tartotta alakuló közgyűlését. Az igazgatóság tagjaivá megválasztottak: *Hirsch Albert dr.* (elnök), *Janovitz József*, *Szammt Dezső dr.* és *Baditz Zsigmond*. A felügyelő-bizottság tagjai: *Hatvany Ferencz*, *Sternberg Albert*, *Motyás Kálmán*, *Gergely Simon* és *Rózsa Jenő*.

Községi szeszgyár Makón. *Makó* város közgyűlése *Bán Zsigmond dr.* kezdeményezésére elhatározta, hogy községi szeszgyárat létesít.

A **Pécsi mezőgazdasági gőzmalom és sörgyár rt.** alapítási munkálatai annyira előrehaladtak, hogy a részvénytársaság november közepén megtartja alakuló közgyűlését.

Városi villamos telep Aradon. *Arad* város közgyűlése elhatározta, hogy az *Aradi villamossági rt.-gal* eddig fennállott, de lejárt szerződését többé *nem újítja meg*, hanem *külön városi villamos telepet* létesít.

Magyaróvár és Moson villamos világítása tárgyában a két város együttes szerződést kötött a *Magyar Siemens-Schuckert művek rt.-gal*. Az üzembérleti szerződés főbb rendelkezései a következők: A villamos telep 500,000 K felveendő költséggel építetik, melyet 50 éves törlesztéssel a bérlo fizet vissza, vagyis az évi amortizációs összeg a bérösszeg. A két község egyenként 70 drb fel éjjeli és 70 drb egész éjjeli 40 gyertyafényű izzólampából és 6 drb 12 ampéres ivlampából álló közvilágításért fizetnek évi 8000 K-t, vagyis mindegyik 4000 K-t. A községek a tiszta jövedelem 50 %-ot kapják mindjárt kezdettől fogva; a 11-ik évtől fogva azonban a haszonbérlo garantálja, hogy ez legalább 8000 K lesz, vagyis a 11-ik évtől fogva a közvilágítás ingyen lesz. Az összes adózások a vállalkozó által viselendők, illetve az üzemet terhelik. A magánvilágítás lámpaként és óránként 3 fillérbe kerül és az eloállítás költségei emelkedése vagy apadása esetén természetesen emelkedni vagy apadni fog.

A **Weitzer János-féle vagon- és gépgyár rt. Aradon** okt. 25-én tartotta közgyűlését, mely az igazgatóság indítványához képest a következőket mondotta ki: A tartalékalapnak gyarapítására 12,296 K, 5% osztalékra 1250 K-val osztalékképen 200,000 K, az igazgatóságnak jutalékképen a múlt évről áthozott összeg levonása után jár 80,503 K, felülosztalékul 500,000 K, a felügyelő-bizottság díjazására 3000 K, a tartalékalap rendkívüli gyarapítására, miáltal ez a folyó évben 100,000 K-val fog növekedni 87,703 K, a hivatalnokok segélyalapjára 30,000 K, a munkásjóléti intézmények tartalékalapjára 20,000 K fordíttassék, 55,570 K maradvány pedig a jövő üzleti év számlájára átvendő.

Austria Petroleumindustrie A.-G. (Bécs) czég alatt *Thurn-Taxis* Sándor herczeg engedélyt kapott egy részvénytársaság alapítására *15 millió K alaptőkével*, mely 3 millió K-ra emelhető fel. A társaság a galíciai *Rychczice* községben kőolajfinomítót létesít.

Kereskedelem.

Willax kávé rt. czég alatt új vállalat alakult *Buda-pesten* (Muzeum-körút 23.) *500,000 K alaptőkével* (1250 drb 400 K névértékű részvény). Az igazgatóság tagjai: *Szuly Aladár dr.*, *Wirth Lajos*, *Bakonyi Zsigmond* (vezérigazgató), *Wirth Jenő*, *Gonda Henrik dr.*, *Rudas Gyula* és *Urbach Lajos dr.* A felügyelő-bizottság tagjai: *Suloky István dr.*, *Worhievicz Boleszláv*, *Bakonyi Pál dr.* és *Gonda Illés dr.*

A **Nyerstermény rt. felsz. a.** ellen a *Polacsek J. J.* bécsi czég egy 1876 K-t tevő követelés alapján csődöt kért. A társaságot 1906-ban 1 millió K tőkével a Magyar leszámító- és pénzváltóbank és a csődöt kérő *Polacsek czég* alapította, de mivel 1907-ben 832,430 K veszteséget szenvedett, az idei közgyűlés kimondta a felszámolást.

A **Budapesti mészárosok börtértekesítő szövetkezete** az 1907. 8. üzleti évben 9771 (1906. 7-ben: 23,557) K bruttó bevétellel dolgozott, amit a költségek teljesen felemésztek. A mérleg szerint a borkészlet 66,756 K értékű és az adóssok tartozása 103,631 K. A hitelezők 19,743, a *Löbl József* és fia budapesti czég pedig 139,944 K-t követel a szövetkezettől.

Biztosítás.

Az osztrák és magyar biztosító-társaságok jutalékkartelje. Az osztrák és magyar biztosító társaságok a jutalékügy rendezése, illetve az engedmények és inkasszó-jutalmak betiltása tárgyában tárgyalásokat folytattak és egyezményt kötöttek.

Az egyezmény szerint a szerződéses társaságok kötelezik magukat, hogy a náluk megajánlott életbiztosításokat kizárólag az általuk

kiadott tarifákban foglalt díjtételek, továbbá megosztott, illetve részletdíjizetés esetén, az előirt pótlékok mellett vállalják és engedményt sem az ily alapon számított díjak, sem pedig az említett pótlékok avagy mellékletékek (kötvény, inkasszó- és bélyegilletékek) után nem adnak. Tilos a szerződéses társaságoknak életbiztosítások megkötésénél vagy annak tartama alatt úgy a szerződő felek, mint pedig a biztosítottak vagy kedvezményezettek részére bármily formában, akár közvetlenül, akár pedig közegek útján, illetve utóbbiak terhére, avagy más személyek közvetítésével szerzési és inkasszó-jutalékok engedélyezni. Tilos vagy a biztosított összeg egy részét díjtalanul elvállalni vagy más bármily néven nevezendő oly engedményeket adni, melyek a tarifa szerint számított díjak vagy az azokhoz járuló pótlékoknak akár állandó, akár átmeneti jellegű csökkentését vonnak maguk után, vagy pedig a kötvény-, inkasszó- és bélyegilletékek elengedése által a beszedett díjak által megokolt biztosítási kötelezettségen túlmenő teljesítményt foglalnak magukban. Szerzési vagy inkasszó-jutalékfizetések megokolása vagy igazolása céljából oly személyeknek adott ügynöki igazolványok, akik csupán saját avagy családtagjaik biztosítását közvetítik a szerződéses társaságok részére, az első pontban foglalt határozmány megkerülésének tekintetik és mint annak megsértése bíralandó el. A szerződéses társaságok kötelezik magukat egymás között, hogy a „kifogás” (Ausspannung) néven ismeretes azon eljárást, melynek révén az egyik intézetnél fennálló életbiztosítást a másiknál helyezik el, minden rendelkezésükre álló eszközzel meggátolják. Kötelezik magukat a szerződéses társaságok, hogy megtiltják közegeiknek a nekik kijáró jutalékokból bármilyen formában vagy bármily néven nevezendő ezimen a szerződéses társaságoknál megajánlott biztosítások után a szerződő feleknek, illetőleg a biztosítottak vagy a kedvezményezetteknek akár közvetlenül, akár más személyek útján engedményeket avagy más kedvezményt adni és a feleket, kik az egyik szerződéses társasággal már előbb biztosítási szerződést kötöttek, bármily néven nevezendő eszközzel ezen szerződések törlesére, redukálására avagy visszavasarlására bírní és az illető biztosításokat az általuk képviselt társaságokra átruházní.

A The Consolidated Assurance Co. Ltd. (London), mely tavaly Magyarországon is létesített fiókot, most teszi közzé 1907. évi mérlegét, mely a „leendő” magyar ügyfelekre nem igen biztató. A magyar fióknak semmi vagyona sincs és így az esetleg lejárt biztosítási igényekre Magyarországon nincs fedezet. A társaság mindenféle ország papírjaiba helyezi tartalékait, csak éppen magyarba nem, így 2528 font értékű osztrák járadék felett is rendelkezik. A mérleg szerint különben a társaság 5000 font sterling tényleges és 500,000 font sterling névleges alaptőke mellett 1218 font sterling tiszta nyereséggel dolgozott.

Életbiztosító társaság Szalonikiben. *Compagnie d'assurances sur la vie* czég alatt *Szalouikiben* részvénytársasági alapon új életbiztosító társaság ven alakulóban.

Közlekedés.

Az osztrák magánvasutak államosítása. Már július havában közzöltük az osztrák *Staatseisenbahn-Gesellschaft*, a *Nordwestbahn* és a *Südnorddeutsche Verbindungsbahn* vonalainak az osztrák állam által való megváltása tárgyában megkötendő szerződéseket. A tárgyalások a részletekre nézve az osztrák kormány és a megváltandó vasutak igazgatóságai közt október 20-ig tartottak és a végleg megállapított szerződések október 21-én publikáltattak. Az ügyletek perfektuálása a törvényhozás hozzájárulásától függ, mire nézve véghatáridőül 1909. márczius 31. van kitűzve. Ha e napig a szerződéseket a parlament nem ratifikálná, a megállapodások kötelező ereje megszűnik és a megváltandó vasutak az illető társaságok tulajdonában maradnak. Mindhárom szerződés megegyezik abban, hogy az államosítás visszahatólag 1908. évi január 1-én vitetik keresztül. A *megváltási árra* nézve azonban a szerződések közt lényeges eltérések konstatalhatók. A *Nordwestbahn* és a *Südnorddeutsche Verbindungsbahn* átöröklés útján jutnak az állam birtokába. Az illető vasutársaságok felszámolnak és úgy aktíváikat, valamint passzíváikat az állam veszi át. Nevezetesen átveszi az elsőbbségi kötvényeket kifizetés végett, a részvényekért pedig a részvényeseknek 4%-os állami kötvényeket ad és pedig a *Nordwestbahn* részvényeiért darabonként 485, a *Südnorddeutsche Verbindungsbahn* részvényeiért 425 K értékben a *Staatseisenbahn-Gesellschaft* vonalainak átvétele másként alakul. Itt az állam nem vállalja meg a

részvényeket, ellenkezőleg a társaság köteles jövőbeli beruházások fejében az államnak 16 millió koronát fizetni, de 4-2 millióval megtéríti a társaság által az államilag garantált kiegészítő vonalon eszközölt beruházásokat. Az ellenérték, melyet a társaság osztrák vonalainak atengedéséért az államtól kap, az elsőbbségi teher nagy részének az állam által kiegyenlítés céljából való átvételéből áll. Ennek összege 804 millió K, 88 millió K elsőbbségi teher pedig továbbra is a társaság által viselendő. A társaság nem oszlik fel, hanem továbbra is fennáll: bevételeit a magyar annuitások, az Ausztriában és Magyarországon létező iparvállalatok és ingatlanok hozama fogja képezni, míg kiadásai közt első helyen az elsőbbségi kötvények kamatterhe áll. E szerint a Staatsbahn jövőbeli bevételei — az 1907. évi hozam alapul vételével — — következők lesznek:

	Millió K
Magyar annuitás	19.20
Azsio-kárpótás	0.24
Arad-temesvári vasut annuitása	0.58
Bécsi összekötő vasut hozama	0.05
Osztrák gyárak hozama	1.69
Magyar vállalatok és uradalmak hozama	0.50
Összesen	22.26

A jövőbeli kiadások alakulására nézve már kevésbé biztos adatokra lehet támaszkodni, mivel minden irányban lényeges változások allanak be. Approximative a kiadások következőképp irányozhatók elő:

	Millió K
Elsőbbségi teher	3.67
Jegyzésdíj és bélyegilletékek	0.30
A különböző elszámolások egyenlege	1.43
Általános kezelési költség	0.40
Részvénytörlesztés	0.76
Összesen	6.56
Ezzel szemben a bevételek	22.26
Felesleg	15.70

millió K, mely a részvények és élvezeti jegyek tulajdonosai közt osztatik fel. Ez esetben — az alapszabályszerű jutalékok levonása után — egy-egy részvény osztaléka 3 $\frac{1}{2}$, egy-egy élvezeti jegy 6 $\frac{1}{2}$ frankot tenne. Ez a részvényeknél, azok mai árfolyamának alapul vétele mellett, 4 $\frac{3}{8}$ % kamatnak felel meg.

A Pécs-bátaszéki vasut közigazgatási bejárását október 27-én tartottak meg és az építési engedélyt kiadták.

Az Eger-putnoki vasut műtanrendőri bejárását november 10-én tartják meg.

A Fogaras-brassói vasutat november 7-én helyezik forgalomba. **A szilágysomlyó-csucsai vasut** közigazgatási bejárását november 12-én tartják meg.

Részvénytársulati ügyek.

A részvényátírás nem joghatályos, ha a részvény nincs átadva. Felperes a Csurgói takarékpénztár rt. által kiadott 18 darab részvényt a belső somogyi ev. ref. egyházmegyének szándékozott bizonyos alapítványkép átadni és e célból a részvényeket az egyházmegye nevére a részvénykönyvben átíratta, de a részvényeket az egyházmegyének át nem adta, sőt annak az adományozási szándékról tudomása sem volt. Később felperes megmondolta a dolgot és értesítette a Csurgói takarékpénztár rt.-ot, hogy a részvényeket magának akarja megtartani, minélfogva azoknak nevére való visszairását kérte. A takarékpénztár igazgatósága e kérelem folytán megkereste a belső-somogyi ev. református egyházmegyét annak kijelentése végett, hogy a részvényeknek felperes nevére való visszairását nem kifogásolja-e. Az egyházmegye, mely csak most nyert tudomást az adományozásról, az ügyet az egyházmegyei, majd az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztette és utóbbi odautasította az egyházmegyét, hogy ragaszkodjék az adományhoz és a részvények visszairásába ne egyezzen bele. Erre felperes keresetet indított az egyházmegye ellen, kérve annak ítéletileg való kimondását, hogy alperes a részvényeknek felperes nevére való visszairását túrni tartozik. A per vége az lett, hogy mindhárom bíróság felperesnek a kérdéses részvényekhez való tulajdonjogát megállapította és azoknak az ő nevére való visszairását ítéletileg elrendelte. Az egybehangzó ítéletek esszenciális megokolása ez: Névre szóló részvények tulajdonának megszerzése nemcsak a hátrahagyás és részvénykönyvbe való bejegyzéstől, hanem az átruházandó részvények jogos birtokától is feltételes. (Kir. Kuria 2237/1908. sz.)

Áru- és értéktőzsdei hírek.

A banktisztviselők tőzsdei üzérékedési ellen. A németországi bankok és bankárok központi köteléke — valószínűleg azon okból, mert utóbbi időben több, a tőzsdeüzérékedésre visszavezethető sikkasztás került napfényre — lépéseket tett a banktisztviselők tőzsdei játékba bonyolódásának megatlasára. Ez oly módon történik, hogy a tőzsdei ügyletek kötésével foglalkozó bankárok és tőzsdei alkuszok nyilatkozatokat állítanak ki a kötelék részére, melyben pénzbírság terhe alatt arra kötelezik magukat, hogy banktisztviselőktől értékpapírok adásvételére, általában tőzsdei ügyletekre vonatkozó semmiféle megbízást el nem fogadnak, sőt harmadikkal szemben is visszautasítják az ily megbízást, ha valószínűnek tünik fel, miszerint az valamely banktisztviselőtől származik. Egyszersmind arra is kötelezik magukat, hogy azon banktisztviselő nevét, a ki ily megbízással fordul a bankárhoz, az illető bank tudomására hozzák. Németország banktisztviselői körében nagy megbotráncóztatást szült a kötelék ezen intézkedése, különösen pedig az, hogy a bankárok és tőzsdei alkuszok a denuncziáns szerepét fogják betölteni. Közelebb a banktisztviselők egyesülete foglalkozni fog az ügygel és állást foglal el a kötelék sérelmes, a banktisztviselőkre nézve megszegyenítő intézkedése ellen.

Vegyes hírek.

Az Oesterreichische Bodenkreditanstalt kormányzójává a király lovag **Taussig** Tivadart, az intézet ügyvezető-igazgatóját nevezte ki.

A Osztrák Dunagőzhajózási társaság vezérigazgatói teendőit néhány esztendeje **Müller** Ottó kormánytanácsos intézi, a ki azonban 1909. január elsején nyugalmába vonul. Utódja **Eskenázi** Éliás igazgató lesz, a ki eddig a kereskedelmi osztály élén állott.

A Szombathelyi takarékpénztár rt. igazgatósági tagja, **Bakos** Sándor meghalt.

A Szarvasi hitelbank rt. elnöke, **Mikolay** Mihály meghalt.

Közgyűlési határidők.

(A társaság czége mellett levő időpont a közgyűlés időpontja, a zárjel között levő nap a részvények letételének határnapja.)

- Okt. 29. Szabadalm. osztr.-magy. államvasut-társaság, Bécs, I., Schwarzenbergplatz 3. (okt. 15., rendkívüli). — Zsolnai villamos művek rt., Zsolna, d. u. 3 óra (okt. 29.). — Magyar mezogazdák szövetezete, V., Alkotmány-u. 31., d. e. 10 óra. — Tusculanum magyar tisztviselők országos házépítő szövetezete, VI., Liszt Ferenc-tér 3. d. e. 10 óra.
30. Nemzetközi fakiviteli rt. felsz. alatt, V., Dorottya-u. 1., a Pesti magyar kereskedelmi bank helyiségében, d. u. 4 óra (okt. 27.).
31. Világító-, főző- és fűtőberendezési rt., VI., Váci-körút 3., a Magyar gázizzófény rt. helyiségében, d. e. 11 óra (okt. 28.). — Gróf Csaky Laszlo prakfalvi vas-és aczélgyár rt., V., Sas-u. 14., ifj. dr. Chorin Ferencz ügyvédi irodájában, d. u. 4 óra (okt. 24.). — Globus műintézet és kiadóvalalat rt., VI., Aradi-u. 8., d. e. 11 óra (okt. 23., rendkívüli). — Létraallványokat készítő és kölcsönző rt., V., Visegrádi-utca 13., d. u. 2 $\frac{1}{2}$ óra (okt. 26.). — Általános osztr.-magyar légszesz-társulat, Trieszt, Tergesteo Scala III. d. u. 5 óra (okt. 23.).
- Nov. 1. Selypi czukorgyár rt., VI., Andrassy-ut 8., d. e. 10 óra (okt. 23.). — Magyar-belga fémipargyár rt., VI., Hungária-körút 115., d. e. 10 óra (okt. 23., rendkívüli).
2. Markó-féle borgyár rt., Miskolcz, d. u. 3 $\frac{1}{2}$ óra (rendkívüli).
3. Korona takaré- és hitelszövetkezet, V. Nador-u. 11. d. u. 5 óra (nov. 2., rendkívüli).
4. Magyar butoripar rt. Bernstein K. H. és fia, V. Mérleg-u. 5., d. u. 6 $\frac{1}{2}$ óra (rendkívüli).
5. Egyesült erőtakarmánygyarak rt., VI. Andrassy-ut 8., d. e. 10 óra (okt. 31.).
6. Bártfa gyógyfürdő rt., VI. Bajnok-u. 7. (nov. 3., rendkívüli).
7. Nagyczenki czukorgyarak rt., Sopron, d. e. 10 $\frac{1}{2}$ óra (nov. 3.).
8. Mezőgazdasági szeszipari és kereskedelmi rt., V. Nador-u. 12. a Magyar ált. hitelbank helyiségében déli. 12. óra (nov. 4.). — Erdélyi rézművek rt., V. Nador-u. 17., d. e. 11 óra (nov. 4., rendkívüli).
9. Magyar szalmaanyaggyár rt., V., Aulich-u. 5., d. u. 4 óra (okt. 6.). — Projectograph mozgófénykép és gépgyár rt., VI. Gróf Zichy Jenő-u. 4., d. u. 3 óra (nov. 6., rendkívüli).
10. Egyesült acetilénvilágítási rt., VI. Gróf Zichy Jenő-u. 4., az Orsz. iparegyesület üléstermében, d. e. 10 óra (nov. 7.).
11. Stummer Károly czukorgyarak rt., Nagyszombat d. e. 10. óra (nov. 8.).

Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok czéggjegyzéke.

Részvénytársaságok a vidéken.

- Gyergyóbékás.** Kereskedelmi hitelintézet részvénytársaság. Lázár János dr. igazgató bejegyeztetett.
- Kalocsa.** Sárközi takarékpénztár Kalocsán. Szily József igazgató töröltetett.
- Marosvásárhely.** Erdélyi kereskedelmi és iparbank részvénytársaság. Engel Sándor dr. igazgató bejegyeztetett, Engel Imre dr. igazgató töröltetett.
- Marosvásárhely.** Marosvásárhelyi takarékpénztár részvénytársaság. Graf Bethlen István és Straetz Herman igazgatók bejegyeztettek, Bürger Albert és Farkas Herman igazgatók töröltettek.
- Moson.** Mosonvidéki takarékpénztár részvénytársaság. Koppay Mihály igazgató bejegyeztetett.
- Nagyszében.** Nagyszébeni általános takarékpénztár. Stenzel Vilmos czéggjegyzési jogosultsága töröltetett. Bergleiter János igazgató bejegyeztetett.
- Zsombolya.** Kereskedelmi és iparbank mint részvénytársaság Zsombolyán. Alapítókéjét 200,000 K-ra emelte fel.

- Debreczen.** Debreczeni helyi vasut részvénytársaság. Szepessy Antal igazgató töröltetett.
- Hódság.** Honi fonó- és kötélverőgyár részvénytársaság. Ertl János igazgató töröltetett.
- Kispest.** Első magyar kötőgépgyár részvénytársaság. Alakult 1908. szeptember 9. Alapítókeje: 210,000 K, 525 drb 400 koronás részvény. Igazgatók: Boros Antal és Low Ernő.
- Nagyvárad.** Magyar zsírművek részvénytársaság. Alakult 1908. szept. 15. Alapítókeje 120,000 K, 600 drb 200 koronás részvény. Igazgatók: Reismann Mor, Reismann Jakab és Zucker József.
- Nemetlipese.** Zselezői asvanyvíz részvénytársaság felszámolás alatt. Klobusitzky János igazgató bejegyeztetett. Kuszy József igazgató töröltetett.
- Nyiregyháza.** Nyiregyháza vidéki kisvasutak részvénytársaság. Kerekes József igazgató bejegyeztetett. Vadász Lipót dr. igazgató töröltetett.

- Trencsen.** Trencsényi keretráma-léc- és faiparúgyár részvénytársaság. Fránkl Mor dr. orvos, Fürst Samu kereskedő, ifj. Kacsér Henrik kereskedő, Kohn Mark kereskedő és Muszkalay Antal igazgatók bejegyeztettek. Lukacs Armin, Schidlaj Lajos, Schnell Simon és Singer David igazgatók töröltettek.

Szövetkezetek a vidéken.

- Bodzásujlak.** Bodzásujlaki hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Megszűnt.
- Chlebnice (Liptom).** Chlebnice és vidéke hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Alakult 1908. július 5-én.
- Göcs (Maros-Tordam).** Göcs község állattenyésztőinek szövetkezete. Alakult 1908. augusztus 9-én.
- Jedd (Maros-Tordam).** Jedd és vidéke hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Alakult 1908. május 10.
- Komarom.** Komárommegyei gőzeke és bérszántási szövetkezet. A felszámolás bejegyeztetett.
- Lajtaujfalu.** Lajtaujfalu és vidéke korlátolt felelősségű általános fogyasztási szövetkezet. Alakult 1908. szeptember 24.
- Magyarittebe.** Magyarittebe és környéke tej és egyéb gazdasági termények értékesítő szövetkezete felszámolás alatt. Megszűnt.
- Palánk.** Palánk községi hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Megszűnt.
- Radosóc (Nyitra).** Radosóczi hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Alakult 1908. július 19.
- Horvát-szlavón részvénytársaságok és szövetkezetek.**
- Dety.** Szerb földmives szövetkezet Detyen. Alakult 1908. április 20-án.
- Ilacsa.** Ilacsa község gazdasági hitelszövetkezete. Alakult 1908. március 29-én.
- Ujgradiska.** Horvát földmives szövetkezet Ujgradiskán. Alakult 1908. április 23.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. D., Balassagyarmat. A nagykorúsított váltóadós nem élhet azzal a kifogással, hogy váltókötelezettséget nem vállalhat, mert nem teljeskorú. A gyámi törvény (4. §) szerint ugyanis életük 18. évét betöltött kiskorubb *teljeskorúakká* valnak, ha a gyámhatóság által nagykorúsítottak, a 7. § második bekezdése értelmében pedig azok, akik a 4. § szerint válnak teljes korúakká, életük 24. évének betöltése előtt is szünetelő váltóképességgel bírnak.

368. A tőkefelemelésnek velünk közölt módzatában czélszerűséget nem tudunk felfedezni, de ettől eltekintve, a módzat a K. T. több imperatív rendelkezésébe ütközik. Ilyen először a 148. §, mely a

részvények névértékének felemelését tiltja. Igaz, hogy a kir. Kuria 767/1898. sz. döntvénye a névérték felemelését, ha az aránylagos tőkefelemelés céljából történik, megengedi, önkön az azonban nem az alapító, hanem a tartalékalap növelésére szántak az újból eszközözlendő befizetéseket, így tehát magát az alapítót nem is emelik. Beleütközik a terv a 163. §-ba is, mely szerint a részvényesek csak a mérlegszerű tiszta haszon felosztására tarthatnak igényt, tehát a tartalékalap dotálására alapszabályszerűleg fordítandó összeg osztalékként fel nem osztható, sőt a Bp. k. t. 3743 1889. sz. ítélete értelmében addig, míg nyereség van, a tartalékalapot veszteség fedezésére sem lehet fordítani. Egyebkent a tervezet csakis az alapszabályok megfelelő módosításával lenne keresztülvihető.

Perlaszi járási takarékpénztár. I. Ügyvédünk igaza van. A biztosítási okirat alapján történt telekkönyvi bejegyzés csak azzal szemben hatályos, aki az okiratot aláírta és az annak alapjául szolgáló váltón váltókötelezettként szerepel. Ha tehát az ingatlan tulajdonost cseréli, az új tulajdonosnak kell egy újabb biztosítási okiratot kiállítani és annak alapján a jelzálogjogot újból bekebelezetnie. Az új tulajdonos oly nyilatkozata, mely telekkönyvileg nem bekebelezetett be, telekkönyvi jogigényt nem állapít meg. II. Abban a körülményben, hogy a váltóadós elhalálása esetén az örökösök az ingatlan beszavatolása előtt érvényes biztosítási okiratot nem állíthatnak ki, nem látunk veszélyt az esetben, ha az örökösök örökösödési joga kétségtelen, mert az esetben az általuk vállalando váltókötelezettség alapján kiállított biztosítási okirat telekkönyvileg azonnal érvényesíthető, míhelyt a hagyatéki tárgyalás véget érven, a birtok nevükre iratik. Ha az örökösödési jog kétséges, ez esetben persze nem lehet a váltó perlesét 3 hónapon túl elhalasztani, mert a kibocsátó és forgatók ellen a Vtk. 85. §-a értelmében az elvétel állana be.

Kisberri takarékpénztár. Valtókövetelésnél a vtk. 50. §-a értelmében csak a lejarral szamitva lehet a 6% kamatot felszámítani, mint-hogy pedig a vasárnap lejart váltóra a fizetés a vtk. 103. §-a értelmében csak a legközelebbi köznapokon követelhető, a kamat a lejárt és fizetés közt eső egy napon jogosan fel nem számítható, azaz azt a bíróság nem ítélné meg.

Varannói tpenztár. Az 1907. XIX. t-cz. 1. §-a értelmében betegség eseteire való biztosítási kötelezettség alá esnek azok az akar allandoan, akár ideiglenesen, kiségitőképen vagy átmenetileg felvett alkalmazottak, kik oly fizetéssel vagy bérrel vannak alkalmazva, mely évenként 2400 koronánál, illetve naponként 8 koronánál nem nagyobb.

Facseti takarékpénztár. Általános szabály, hogy a törlési engedélyek a vonatkozó törölni szándékolt zálogjog értéke szerint szamított II. fokozatu illeték alá esnek (illetéki díjjegyzék 92. tétel). Valamely penzintézet kebeleiben az adósok egyes csoportjaiból alakított hitelegyletek tagjainak külön váltók, vagy egyéb illetékköteles okirat mellett nyújtott hitel biztosításaul szolgáló jelzalogra nézve kiállított törlési engedélyek azonban csak 1 K allando illeték alá esnek (56.189.879. sz. penzügyminiszteri rendelet). A most említett hitelegyleti tagok javára szolo ezt a kedvezményt az 1886. évi 20. sz. döntvény, valamint az ennek alapján a mostani közigazgatási bíróság által 1902. évben 461. sz. a. hozott elvi jelentőségű határozat kiterjesztette, mondván: „A részvénytársulatok, penzintézetek és egyletek által *váltóbeli hitelösszegek* biztosításaul szolgáló jelzalog kitérőse czeljabol oly egynék részére kiállított törlési engedélyek is, kik a kiállító tarsulat, intézet vagy egylet hitelegyletének nem tagjai, ivenként allando 1 koronas belyegilleték kötelezettség alá esnek, mert ezek nem képviselnek nyugtat és nem vonatkoznak tartozási követelésre szerzett zálogjog törlésére. Vita tárgyat sem kepezheti azonban, ha az utóbbi törlési engedélyekben a hitelösszeg kifizetése is nyugtaztatik, hogy ezek után már II. fokozat alá esnek. A váltóbeli hitelösszegek törlése iránt kiállított törlési engedélyeknek 1 K illeték alá való tartozására vonatkozó, most említett 20. sz. döntvényben lefektetett azt az elvet, hogy az intézetek által nyújtott váltóbeli hitelösszegek törléséről szolo nyugta és törlési engedélyek, ha azokban külön nyugtatvány nincs, csak 1 K illeték alá esnek, mert maguk a váltók képviselik a nyugtat, a közigazgatási bíróság most teljes általánosságban alkalmazza és már bármiféle — akár intézet, akár maganfél részére lekötve lévő — váltóbeli tartozáson alapuló zálogjog törlésére vonatkozó törlési engedélyt csak 1 K-s belyegilleték alá esőnek mond ki (1906. évi 708. sz. elvi jelentőségű hat.) Szóval, amint látjuk, a törlési engedélyek, ha bennük nyugta nem foglaltatik és általuk váltóbeli tartozás vagy bekebelezett összeg kikebelezetése (1885. évi 12. sz. döntvény) engedtetik meg, csak 1 koronas belyeggel latandok el.

Első valkányvidéki tpenztár. Az alapszabályok ujryanoma tása alkalmazásával be kell venni a szövegbe az időközben keresztül vitt és a czéggjegyzékbe már bevezetett módosításokat, a megváltoztatott pontok régi szövegét azonban merőben felesleges kinyomtatni, mert ezek hatályukat vesztrén, többé nem léteznek és közlésük csak fogalomzavart okozhatna. A vonatkozó törvényeszeki határozatok közül eleg az utolsónak közlése, esetleg annak megemlítése, hogy az első, eredeti alapszabályoknak a czéggjegyzékbe való bevezetése mikor és mely szám alatt lett elrendelve.

Kiadótulajdonos: Apolló irodalmi és nyomdai részvénytársaság
Helyi és helyközi (interurbán) telefon: 7-99. sz.

Dévai hitelbank részvénytársaság raktárházai.

A *Dévai hitelbank részvénytársaság* igazgatósága Déván felhívja a gazda-, kereskedő- és iparosközönség figyelmét *ujjonnan épített modern berendezésű*

raktáraitra és vasbeton-pinczéire.

A raktárházak a dévai állomás pályatestével iparvágány által vannak összekötve és a reexpedicionális díjkiegyenlítés kedvezményét élvezik.

Elvállaljuk:

Gabonáknak, valamint mindennemű nyerstermékeknek, szesznek, pálinkának beraktározását a legelőnyösebb díjszabások és feltételek mellett.

Előleget nyújtunk minden néven nevezendő árura a legolcsóbb kamatláb mellett a lehető legmagasabb kvótáig, valamint *mindenféle termékek és árucikkek bizományilag való eladását* a legmérsékeltebb jutalék mellett.

Elvállaljuk mindenféle *árunk fuvarozását, ki- és berakását, kezelését és a szállítmányozási üzlettel járó minden teendők végzését* a legmérsékeltebb tételék mellett.

Felhívjuk a közönség figyelmét *szeszszabadraktárunkra, valamint ujonnan létesített áruosztályunkra* és kívánatra bárkinek megküldjük raktári szabályzatunkat és díjszabásunkat.

Készséggel szolgálunk a legmérsékeltebb speciális ajánlatokkal kérdezősködés esetére.

Minden küldemény a *Dévai hitelbank részvénytársaság raktárházai, Déva* címre küldendő.

A Dévai hitelbank részvénytársaság igazgatósága.

3588

Pályázati hirdetés.

A *Vágsellyei hitelintézet részvénytársaságnál Vágsellyén* lemondás folytán megüresedett

főkönyvelői állás

üresedésben lévén, pályázhatnak kereskedelmi iskolát végzett, keresztény, elsőrendű pénzügyi erők, akik az önálló és mérlegképes munkában teljes jártassággal bírnak. Akik a magyar, német és tót nyelvet is bírják, előnyben részesülnek.

Javadalmazás 2400 K évi fizetés, 400 K lakás-átalány, 200 K tantiéme, összesen 3000 K. Az állás azonnal, de legkésőbb f. évi november 15-én elfogalmandó.

3594

Hirdetés.

Ezennel közzé tétetik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminisztérium** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték (XXIII. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak. Az I. osztály huzasa 1908. november hó 19. és 21-én tartatik meg. A huzások a **Magyar királyi állami ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1908. évi október hó 25-én.

3595

Kormos:

PÉNZÜGYI COMPASS

1908/9-re

MEGJELENT

Tartalmazza az összes magyarországi

bankok és takarékpénztárak
hitelszövetkezetek
biztosító intézetek
ipari részvénytársaságok
ipari és kereskedelmi szövetk.
közlekedési vállalatok

vagyoni viszonyait, személyzeti adatait és legutolsó mérlegét, nyereség-vesztésszámláját- és nyereség-felosztását.

Az 1800 oldalas kötet ára
díszes kötésben 16 korona

Az ár beküldése ellenében bérmentve
vagy utánvétellel megrendelhető:

a Magyar Pénzügy kiadóhivatalánál
Budapest, V., Sas-u. 13.

Bélyegilletékek Lexikona.

A bélyegilletékek szabályainak, az azokra vonatkozó rendeleteknek és joggyakorlatoknak betűsoros összefoglalása.

Pénzügyintézetek, pénzügyintézeti tisztviselők, kereskedők, ügyvédek, bírák és bírósági hivatalnokok, állami tisztviselők és jegyzők számára.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminisztérium által felülvizsgáltván, az 1903. évi aug. 9-én kelt 2268/P. M. sz. rendelettel az összes pénzügyi hatóságok és hivataloknak ajánlva lett.

Szerkesztette: **Beniske Imre** m. kir. pénzügyi s. titkár.

— Ára 6 korona. —

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága.

7721/908. sz.

Pályázati hirdetés.

Alólirott igazgatóság aradi szertáránál feleslegesként összegyűlt és nélkülözhetővé vált

különböző ócska fémanyagok értékesítése

czéljából zárt pályázat hirdettetik.

Eladásra kerül mintegy 3000 kg. tüszekrény vörös rézből, 3500 kg. vörös rézlemez, cső és sodronyhulladék, 2500 kg. vörös rézforgács, 4500 kg. fémdarabok, 4850 kg. vegyes nem tiszta fémforgács, 250 kg. sárgaréz-hulladék és 800 kg. fém-salak (Krätze).

Az értékesítendő mennyiségek határozatlanok ugyan, ennélfogva köteles a vevő az átadásnál rendelkezésére bocsájtandókat egészben átvenni. Az ajánlati árak az aradi szertárunkban való eladása, illetve atvétele mellett értetnek, míg a vasuti kocsiba való felrakásáról, tovább szállításáról és az esetleges csomagolási költségekről a vevő tartozik gondoskodni.

Minden felmerülhető félreértések elkerülése czéljából megengedtetik a pályázóknak, hogy a végérvényes ajánlat benyújtása előtt az ócska fémanyagok minőségéről és mennyiségéről nálunk a helyszínen személyes meggyőződést szerezzenek.

A pályázni kívánók felkértenek, hogy bélyeg nélküli zárt ajánlataikat következő felirással „Ajánlat 7721/908. számhoz ócska fémanyagok megvételére” legkésőbb **1908. évi október hó végéig** hozzánk benyújtani sziveskedjenek, mivel később beérkező vagy netalán táviratilag tett ajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak és egyben kikötöttik a beérkező ajánlatok közötti szabad választás, tekintet nélkül az árakra vagy egyéb feltételekre.

Bánatpénzképen, mely külön borítékban küldendő, az ócska fémanyagok értékének 5%-a készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál, letéti jegy ellenében leteendő, melynek érték nagysága a benyújtandó ajánlatban jelendő.

A pályanyertes cég tartozik a helyszínen levő ócska fémanyagokat legkésőbb 14 nap leforgása alatt eltávolítani és az átvétel foganatosítása előtt a teljes pénzürtéket egy összegben utólagos leszámolás czéljából, helybeli főpénztárunknál lefizetni.

Végül kikötöttik még, hogy ajánlattevő a beérkező ajánlatok felbontási határnapjától számított legalább 5 napig kötelezettségben marad ajánlatával, tehát azt időközben vissza nem vonhatja.

Arad, 1908. október 8.

Az Aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága.

3590

Egyedül valódi THIERRY BALZSAMA csak

a zöld apácával mint védőjeggyel. Legkevesebb megküldés 12/2 vagy 6/1, avagy 1 szabadalmazott különleges utazó családúveg 5 korona. — Csomagolás ingyen.

Thierry Centifolium-kenőcse.

Legkevesebb megküldés 2 doboz 3.60 korona.

A legjobb házi szerek **gyomor baj**, gyomorégés, görcs, köhögés, **melibaj**, az összes belső szervek gyulladása, köszvény, tagszagatás, mindenféle **seb**, sorvadás, tályogdaganat, bármely nemű sérülés, stb. ellen. Így tessék czimezni:

Védőangyal **Thierry A. Pregrada**, **Rohics** gyógyszerár **mellett.**

Raktárak Budapesten: **Török József** gyógyszerész, **Egger J. és Egger Leó dr.** és **Vértes L. Lugos.** 3396

Eredeti

crieweni 104-es után-
termesztés a leghide-
gebb télekn, raktárban
való fekvésnek és roz-
dának is ellentáll. Ho-
zadéka a legnagyobb.
A zord vidékeknek is
alkalmas buza.
A crieweni 104-es kö-
lönleges termése a pu-
rosz földművelésügyi
minisztériumnak.

Böttger

Rittergut

Wartin

Pommern

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

MINTALAPOK INGYEN.

Viszontelárusítóknak

3379 engedmény.

Nyilvános számadásra

kötelezett vállalatok

adói és illetékei. Irta:

Kormos Alfréd, a Ma-

gyar Pénzügy és a Ma-

gyar Kereskedők Lapja

szerkesztője. Az üzleti

adón, a tőkekamat-dön-

és az alkalmazott kere-

setadóján kívül, a nyil-

vános számadásra köte-

lezett vállalatok és egy-

letek összes illetékivel

is foglalkozik. Ára tíz

korona. Megrendelhető

a Magyar Pénzügy

könyvsztályában Buda-

pest, V., Sas-utca 13.

Sziv- és vesebajoknál,
vérelmeszesedés
(gutaütés)
étvágytalanság
ellen
legbiztosabb
hatásu a

Budai Mária Gyógyvíz

Gyermekeknek
a legbiztosabb
hashajtó!

Központi Iroda:
VII., Erzsébet-körsz. 9.
Telefon 91-98.

Főraktár: **Édeskúty L. cégnél.**
Telefon 16-32. Kapható minden
gyógytár, drogéria és jobb fűszerüz-
letben. 3584

Gr. Csáky

László

praktalvi

vas- és aczélgégyár Rt.

Igazgatóság:

Bpest, IX., Csillag-u. 4.

Különleges cikkek: Szerszám-téglaczel, gyors esztergaczel. — Öntöttgép-
aczel, kőfuroaczel. — Maratórcsák és aczelmezek. —
Rudolf Schmidt & Co.-féle szab. „Ajax” rugópörtyök. — Egyedlárusítása
a patkójelű öntött-aczelreszelőknek, az Usines Metallurgiques Valiorbe-féle
„Grobet” pontosságú reszelőknek és a dr. Georg Schmidt Radeberg-féle szab.
különlegességi reszelőknek.

Állandó raktár Budapesten, IX., Csillag-utca 4.

TELEFON 65-45. TELEFON 65-45.

MAGYAR RÉZHENGERMŰVEK RÉSZV.-TÁRS.

azelőtt

Chaudoir Gusztáv és Társa.

Budapest, V., Vízafogó-dűlő 1460.

Sürgőnyozim: **Chaudoir, Budapest.**

Telefon 19-22. — Készítenek: 3064

tüszekrényhez vörösréz-lemezeket, közönséges vörösréz-
lemezeket különféle nagyságban és minőségben. Sárga-
rész-, tombak- s bronzlemezeket, tárcsákat, stb. Vörösréz-,
sárgaréz- és tombak-rudakat gömbölyű, négyzetletes,
lapos és facon-alakban. Vörösréz-, sárgaréz- és tombak-
csöveket (forrasztás nélküli vont csövek). Elektrolit és
vörösrézhuval, bronzhuval, sárgaréz- és tombak-husalokat.

Kitűnő kereset

kinálkozik előkelő, könnyű mellékfoglalko-
zás révén, erélyes, intelligens urak számára.
Szives ajánlatok „Kitűnő kereset 1646” jelige
alatt a „Magyar Pénzügy” kiadóhivatalához,
Budapest, V., Sas-utca 13. sz. kéretnek. 3129

Makulatura-papír

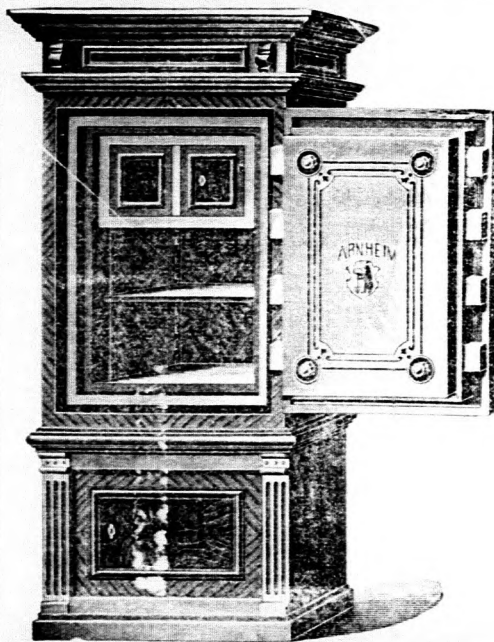
kapható lapunk kiadóhivatalában Budapest, V.,
Sas-utca 13. szám, 100 kg.-ként 12 korona.

Arnheim S. J. csász. és kir. udvari szállító
Ő felsége a német császár és porosz király udvari műlakatosa

3442

A kontinens legrégibb

pénzszekrény és tresorgyára

Gyar és iroda:

BUDAPEST

V., Árbóc-utca 3

Telefon 44-43.

Mintaraktár:

BUDAPEST

V., Erzsébet-tér 17.

Telefon 39-46.

GYÁRT: Pánczélszekrényeket, páncélszobákat, safe-depositéket, takarékpénztári safe-rekeszeket, pénz-és okmányszekrényeket és minden e szakmába vágó cikket.

BRÁZAY SÓSBORSZESZ

A LEGJOBB

ÓVAKODJUNK
ÉRTÉKTELEN
UTÁNZATOKTÓL!

SZIKLAI JENŐ

könyv-, mű-, zenemű-, papir- és írószerek-kereskedése.
Nyomatványok felvétele. Üzleti könyvek raktára.

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 42.

TELEFON 81-78.

3427

TELEFON 81-78.

Société Lorraine de Dietrich

automobilgyár.

■ TURA-, LUXUS- ÉS ■
TEHER-AUTOMOBILOK.

Gyárak

Luneville, Neuilly sur Seine és Argenteuil.

Alaptőke 15 millió.

Magyarországi vezérképviselő:

Budapest, V., József-tér 3. sz.

■ Telefon 91-57. sz. ■

3137-707

„SALUBRITAS“

hygienikus-köpőedény köl-
csönző, fertőtlenítő, tisztító
és antiseptikus folyadékkal
töltő vállalat 3474

Budapest, VII. ker.,

Gizella-ut 43. sz.

Telefon 52-70.

Vállalatunk ajánlkozik csinos hygienikus köpő-
csészék felállítására, melyeket mi abszolúte
szagtalan fertőtlenítő folyadékkal töltünk meg,
rendes időközökben más frissen töltött fertőt-
lenített és tiszta köpőedényekkel cserélünk fel.
Óriási fontosságu azon körülmény, hogy a
köpőedények kiürítése és tisztítása nem a ház-
ban történik és nem a háziszolga-személyzet
által végeztetik, a mi által megszűnik azon
veszély, hogy a háziszolga-személyzet, mely
eddig a tisztogatást eszközölte, más használati
tárgyaknak elkerülhetetlen érintése által ezeket
megfertőztesse. Elenyészően csekély költség.

Ezen czégről
ismerhetők fel
azon üzletek,
amelyekben
SINGER-varró-
gépek árusítat-
nak.

Gépeink nem
szorulnak aján-
latra, csak arra
ügyeljünk, hogy
megfelelő helyen
vásároltassanak.

Singer Co. Varrógép Részvénytársaság

IV., Semmelweis-a. 14. BUDAPEST II., Fő-utca 49.
IV., Múzeum-körút 27. VII., Rákóczi-at 32.
VIII., József-körút 77-79.

Azonkívül az ország valamennyi nagyobb városában.
Figyelmeztetés! Az összes más üzletek által Singer név alatt
forgalomba hozott varrógépek egyik régebbi szerkezetünk
után készültek, amelyek újabb családi gépeink mögött szer-
kezetben, szolgáltatási képességben és tartósságban is
messze elmaradtak.

Bármilyen KÖNYVET

klván, írjon a

Magyar

Kereskedők Lapja

kladóhivatalába

Budapest,

V., Sas-utca 13.

Évi jelentések Zárómérlegek

nyomdai készítését elvállalja jutányos áron

Károlyi György kő- és könyv- nyomdája

Budapest, V., Dorottya-utca 10.

Papirkereskedése szállít papir-, író- és irodaszereket
kifogástalan minőségben.

Fővárosi nyomda, vonalzó és könyvkötő részvénytársaság, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 39.